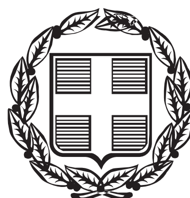

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 1677**

11 Αυγούστου 2015

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. *602/2015

Λήψη απόφασης επί των προτεινόμενων δεσμεύσεων των εμπλεκόμενων εταιρειών αναφορικά με την υπόθεση που αφορά στην από κοινού εξέταση των: (1) υπ' αριθμ. πρωτ. 7665/3.11.2008 αναφοράς του [...], πρατηριούχο υγρών καυσίμων, κατά της εταιρίας εμπορίας υγρών καυσίμων ΕΚΟ ΑΒΕΕ, (2) υπ' αριθμ. πρωτ. 8694/15.12.2008 καταγγελίας του [...], πρατηριούχου υγρών καυσίμων, κατά της εταιρίας εμπορίας υγρών καυσίμων BP Hellas AEE Πετρελαιοειδών και (3) αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού ως προς τη σύναψη μακροχρόνιας σύμβασης αποκλειστικής συνεργασίας πρατηριούχων με εταιρίες εμπορίας υγρών καυσίμων μέσω της ισόχρονης μίσθωσης του πρατηρίου υγρών καυσίμων από τον πρατηριούχο προς την εταιρία αυτή και της ταυτόχρονης υπεκμίσθωσης του πρατηρίου από την εταιρία προς τον ίδιο πρατηριούχο ή προς τρίτα πρόσωπα συνδεδεμένα με αυτόν για πιθανές παραβάσεις των άρθρων 1 και 2 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε (νυν άρθρα 1 και 2 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει) και των άρθρων 101 και 02 της ΣΛΕΕ.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΕ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 13η Νοεμβρίου 2014, ημέρα Πέμπτη και ώρα 12:30, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης

Μέλη: Λευκοθέα Ντέκα,

Φραγκίσκος Αρμάος (Εισηγητής), και Νικόλαος Νικολαΐδης.

Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί των προτεινόμενων δεσμεύσεων των εμπλεκόμενων εταιρειών αναφορικά με την υπόθεση που αφορά στην από κοινού εξέταση των: (1) υπ' αριθμ. πρωτ. 7665/3.11.2008 αναφοράς του [...], πρατηριούχο υγρών καυσίμων, κατά της εταιρίας εμπορίας υγρών καυσίμων ΕΚΟ ΑΒΕΕ, (2) υπ' αριθμ. πρωτ. 8694/15.12.2008 καταγγελίας του [...], πρατηριούχου υγρών καυσίμων, κατά της εταιρίας εμπορίας υγρών καυσίμων BP Hellas AEE Πετρελαιοειδών και (3) αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού ως προς τη σύναψη μακροχρόνιας σύμβασης αποκλειστικής συνεργασίας πρατηριούχων με εταιρίες εμπορίας υγρών καυσίμων μέσω της ισόχρονης μίσθωσης του πρατηρίου υγρών καυσίμων από τον πρατηριούχο προς την εταιρία αυτή και της ταυτόχρονης υπεκμίσθωσης του πρατηρίου από την εταιρία προς τον ίδιο πρατηριούχο ή προς τρίτα πρόσωπα συνδεδεμένα με αυτόν για πιθανές παραβάσεις των άρθρων 1 και 2 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε (νυν άρθρα 1 και 2 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει) και των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ.

Πριν την έναρξη της συνεδρίασης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της συζήτησης την Ηλιάνα Κούτρα, με αναπληρώτρια αυτής την Παρασκευή Α. Ζαχαριά.

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε 10 επιπλέον εκδόσεις: Μία για το ΦΕΚ και από μία για κάθε ένα από τους καταγγελλόμενους. Στους καταγγέλλοντες θα επιδοθεί η έκδοση του ΦΕΚ. Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση τρίτων καθώς και των αποδεκτών αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54/Β΄/16.1.2013) και με το άρθρο 41 του Ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93/Α΄/20.4.2011), ως ισχύει,

Στη συνεδρίαση τα νομίμως κλητευθέντα μέρη παραστάθηκαν ως εξής: α) ο [...], β) η εταιρία ΑΙΓΑΙΟΝ ΟΙΛ Α.Ε.Β.Ε.Π με το νόμιμο εκπρόσωπό της Ιωάννη Κομνηνό μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου, Θεοχάρη Παυλάκη, γ) η εταιρία CORAL Α.Ε με το νόμιμο εκπρόσωπό της Βασίλειο Τσόγκα μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου Ιωάννη Μπιμπλή, δ) η εταιρία AVINOIL Α.Ε με το νόμιμο εκπρόσωπό της Βασίλειο Σεραφειμάκη μετά της πληρεξουσίου δικηγόρου Ιωάννας Βουτσινά, ε) η εταιρία CYCLON Α.Ε διά των πληρεξουσίων δικηγόρων, Γεωργίου Δελλή και Κωνσταντίνας Σκανδάλη, στ) η εταιρία ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε με τους νόμιμους εκπροσώπους, Π. Τσώτσο και Σ. Λώλα μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων, Δημητρίου Τζουγανάτου, Νικολάου Κοσμίδη και Παναγιώτη Κυλιντηρέα, ζ) η εταιρία ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ Α.Ε.Ε διά των πληρεξουσίων δικηγόρων, Δημητρίου Τζουγανάτου, Νικολάου Κοσμίδη (ΑΜ ΔΣΑ 23252) και Ιωάννη Βοσκού (ΑΜ ΔΣΑ 17774), η) η εταιρία ΕΛΙΝΟΙΛ Α.Ε. με το νόμιμο εκπρόσωπό της Δημήτριο Μπιλμέζη μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου, Ιωάννη Γαλελιανού, θ) η εταιρία MAMIDOIL JETOIL Α.Ε.διά του πληρεξουσίου δικηγόρου, Κωνσταντίνου Παναγόπουλου και ι) η εταιρία REVOIL Α.Ε.Ε.Π. διά του πληρεξουσίου δικηγόρου Χρήστου Ανδρουτσόπουλου.

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον Εισηγητή της υπόθεσης, Φραγκίσκο Αρμάο, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 6550/11.9.2014 γραπτή Εισήγηση επί της κρινόμενης υπόθεσης και από την ανάλυση των προτεινόμενων δεσμεύσεων των εμπλεκόμενων εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών πρότεινε:

α) να γίνουν δεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις των εταιρειών ΕΚΟ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, MAMIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, ΕΛΙΝΟΙΛ, AEGEAN, AVIN, CORAL, CYCLON σχετικά με τη μη σύναψη, από τη δημοσίευση της απόφασης της ΕΑ στο ΦΕΚ και εφεξής, συμβάσεων με ρήτρα μη άσκησης ανταγωνισμού διάρκειας άνω της πενταετίας, όταν τα πρατήρια ανήκουν κατά κυριότητα στον πρατηριούχο ή σε συνδεόμενα με αυτόν πρόσωπα, εκμισθώνονται στην εταιρία εμπορίας και στη συνέχεια επαναμισθώνονται σε αυτόν.

β) να γίνουν δεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις των εταιρειών ΕΚΟ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, MAMIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, ΕΛΙΝΟΙΛ, AEGEAN, AVIN, CORAL, CYCLON όσον αφορά στις επίμαχες συμβάσεις, που έχουν λήξει στη διάρκεια των διερευνητικών επαφών ή θα λήξουν πριν την απόφαση της ΕΑ, ότι εφόσον συμφωνηθεί με τον κατά περίπτωση πρατηριούχο η ανανέωση της συνεργασίας, η μέγιστη διάρκεια αυτής (εμπορική συνεργασία και τυχόν συμβάσεις μίσθωσης και υπεκμίσθωσης) να είναι πέντε έτη. Επιπλέον, να γίνουν δεκτές οι προσφερόμενες δεσμεύσεις των εταιρειών ΕΚΟ, ΕΚ, AEGEAN, CORAL, AVIN, MAMIDOIL, REVOIL (πλην της ΕΛΙΝΟΙΛ) ότι δεν θα περιλαμβάνεται όρος ανανέωσης συνεργασίας πέραν της πενταετίας.

γ) να γίνουν δεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις των εταιρειών ΕΚΟ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, MAMIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, ΕΛΙΝΟΙΛ και AEGEAN όσον αφορά στην κλιμακωτή αποδέσμευση των επίμαχων συμβάσεων, που λήγουν μετά τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης της ΕΑ στο ΦΕΚ.

- να γίνουν δεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις των εταιρειών AVIN, CORAL και CYCLON ως προς την πρότασή τους να λήξουν οι επίμαχες συμβάσεις με κριτήριο εάν έχουν συναφθεί πριν ή μετά την 19.7.2010 (AVIN, CORAL) ή το έτος 2009 (CYCLON). Η εναλλακτική πρόταση της AVIN και CORAL να λήξουν οι επίμαχες συμβάσεις με κριτήριο αν η υπολειπόμενη διάρκειά τους είναι άνω ή κάτω της πενταετίας κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης της ΕΑ στο ΦΕΚ θα μπορούσε επίσης να γίνει δεκτή.

- να μην γίνει δεκτή η συμπληρωματική πρόταση της AEGEAN ότι η ως άνω κλιμάκωση θα αφορά μόνο τις συμβάσεις των οποίων η υπολειπόμενη διάρκεια είναι άνω της πενταετίας κατά το χρόνο δημοσίευσης της σχετικής απόφασης της ΕΑ στο ΦΕΚ.

- να μην γίνει δεκτή η συμπληρωματική πρόταση της ΕΛΙΝΟΙΛ όσον αφορά τη μεταφορά των καταληκτικών ημερομηνιών της ως άνω κλιμάκωσης κατά το χρόνο που θα διανυθεί από την ημερομηνία υποβολής των προτάσεών της μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης της ΕΑ στο ΦΕΚ.

δ) να κριθεί κατά περίπτωση ο τρόπος αποπληρωμής των οφειλών του κάθε πρατηριούχου κατά την αποδέσμευσή του (ήτοι με διακανονισμό ή με οριστική αποπληρωμή) σε συνάρτηση με το ύψος της οφειλής του.

ε) να γίνουν δεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις των εταιρειών MAMIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, ΕΛΙΝΟΙΛ, AVIN, CORAL, CYCLON, AEGEAN ως προς την ενημέρωση των πρατηριούχων εντός 30 ημερών (MAMIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, AVIN, CORAL, CYCLON, AEGEAN) ή 90 ημερών (ΕΛΙΝΟΙΛ) από τη δημοσίευση της απόφασης της σχετικής απόφασης της ΕΑ στο ΦΕΚ.

- να μην γίνει δεκτή η πρόταση των εταιρειών ΕΚΟ και ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ για σταδιακή ενημέρωση των πρατηριούχων σε διαφορετικούς χρόνους ανάλογα με την κατηγορία λήξης (συνάρτηση με την ημερομηνία σύναψης και την επιβαλλόμενη από την απόφαση ημερομηνία λήξης) των επίμαχων συμβάσεων.

- να γίνουν δεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις των εταιρειών AEGEAN και ΕΛΙΝΟΙΛ αναφορικά με το να καλείται από τις εταιρίες να απαντήσει εγγράφως ο πρατηριούχος, εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος, στις εν λόγω επιστολές για την επιλογή του.

- να μην γίνει δεκτή η συμπληρωματική πρόταση της AEGEAN ότι οι επίμαχες συμβάσεις ανανεώνονται μετά την παρέλευση άπρακτης της οριζόμενης από την ΕΑ καταληκτικής ημερομηνίας.

- να γίνουν δεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις των εταιρειών MAMIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, AVIN, CORAL, CYCLON να κοινοποιείται στην ΕΑ η εν λόγω επιστολή.

- να γίνει δεκτή η προτεινόμενη δέσμευση των εταιρειών ΕΚΟ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, MAMIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ να αποστέλλεται υπενθυμητική επιστολή στον πρατηριούχο δύο μήνες πριν την απόκτηση του δικαιώματος αποδέσμευσης.

Κατόπιν το λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι και οι εκπρόσωποι των ενδιαφερομένων μερών, οι οποίοι τοποθετήθηκαν επί της εισηγήσεως, ανέπτυξαν τις απόψεις τους, έδωσαν διευκρινήσεις και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα μέλη της Ε.Α.

Το Τμήμα της Επιτροπής Ανταγωνιμού συνέχισε την εξέταση των προτεινόμενων δεσμεύσεων κατά τις εξής συνεδριάσεις του: α) την 28η Ιανουαρίου 2014, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:00, β) την 4η Φεβρουαρίου 2015, ημέρα Τετάρτη και ώρα 17:00 μ.μ και γ) την 16η Φεβρουαρίου 2015, ημέρα Δευτέρα και ώρα 12:00 μ.μ.

Μετά την ολοκλήρωση της ως άνω διαδικασίας, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη για λήψη σχετικής απόφασης, με τη συμμετοχή του Εισηγητή της υπόθεσης, Φραγκίσκου Αρμάου, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία. Η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη την έκθεση του αρμοδίου εισηγητή, τις απόψεις που διατύπωσαν προφορικώς κατά τη διαδικασία και εγγράφως στα υπομνήματά τους τα ενδιαφερόμενα μέρη, όλα τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, καθώς και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1) Την 3.11.2008, ο κ. [...], πρατηριούχος υγρών καυσίμων, υπέβαλε αναφορά στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και ΕΑ) με την οποία κατήγγειλε τη συμβαλλόμενη με αυτόν εταιρία εμπορίας πετρελαιοειδών με την επωνυμία «ΕΚΟ ΑΒΕΕ Πετρελαιοειδών», για παράβαση των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/77, όπως ίσχυε (νυν άρθρα 1 και 2 του ν.3959/2011, όπως ισχύει). Την 15.12.2008, ο κ. [...], πρατηριούχος υγρών καυσίμων, υπέβαλε καταγγελία στην ΕΑ κατά της συμβαλλόμενης με αυτόν εταιρία εμπορίας πετρελαιοειδών με την επωνυμία «BP HELLAS Ανώνυμη Εταιρία Εμπορίας Πετρελαιοειδών», για παράβαση των άρθρων 1, 2 και 2α του ν. 703/77, όπως ίσχυε (νυν άρθρα 1 και 2 του ν.3959/2011, όπως ισχύει).

2) Στα εν λόγω έγγραφα καταγγέλλονται διάφορες πρακτικές, οι περισσότερες από τις οποίες ανάγονται σε ιδιωτικής φύσης διαφορές μεταξύ των συμβαλλομένων και δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή είναι απορριπτέες ως προφανώς αβάσιμες. Ωστόσο, μία από τις καταγγελλόμενες πρακτικές είναι κοινή και αφορά στη σύναψη μακροχρόνιας σύμβασης αποκλειστικής συνεργασίας του πρατηριούχου με την εταιρία εμπορίας υγρών καυσίμων, μέσω εκμίσθωσης του πρατηρίου υγρών καυσίμων από τον πρατηριούχο προς την εταιρία αυτή και ταυτόχρονης (και ισόχρονης) υπεκμίσθωσης του πρατηρίου από την εταιρία προς τον ίδιο πρατηριούχο ή προς τρίτα πρόσωπα συνδεδεμένα με αυτόν.

3) Το έτος 2009, με αφορμή τις προαναφερόμενες αναφορές, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής και ΓΔΑ) εκκίνησε αυτεπάγγελτη έρευνα στον κλάδο των πετρελαιοειδών για τη διερεύνηση της εν λόγω πρακτικής, αποστέλλοντας σειρά ερωτηματολογίων στις εταιρίες του κλάδου. Από τις απαντήσεις προέκυψε ότι η εν λόγω πρακτική εφαρμόζεται από την πλειοψηφία των εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών.

4) Στην υπ' αριθμ. 61/27.05.2010 συνεδρίασή της, η Ολομέλεια της ΕΑ, κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΓΔΑ, αποφάσισε την από κοινού εξέταση των προαναφερόμενων υποθέσεων κατά το σκέλος που αφορά στην καταγγελλόμενη αυτή κοινή πρακτική, κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ, όπως ίσχυε (νυν άρθρο 21 του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ), καθώς και το χωρισμό από την εν λόγω εξέταση των έτερων θεμάτων που αναφέρονται/καταγγέλλονται στις προαναφερόμενες υποθέσεις των δύο πρατηριούχων.

II. ΤΑ ΜΕΡΗ

«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ» (πρώην BP Hellas)

5) Η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΕΕ προήλθε από τη μετονομασία της BP Hellas, όταν το Δεκέμβριο του 2009[1] οι μετοχές και οι δραστηριότητές της στην Ελλάδα μεταβιβάστηκαν στον Όμιλο ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ. Η συμφωνία αφορούσε το σύνολο του δικτύου των πρατηρίων καυσίμων, τις αποθηκευτικές εγκαταστάσεις ανά την Ελλάδα, καθώς και τον τομέα εμπορικών και βιομηχανικών πελατών, ενώ δεν αφορούσε τα καύσιμα αεροπορίας, τα λιπαντικά και τον τομέα ηλιακής ενέργειας που παρέμειναν υπό την εποπτεία της

[1] Βλ. 465/VI/2009 Απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

BP. Η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΕΕ ανέλαβε και διατηρεί έκτοτε την αποκλειστική χρήση των σημάτων BP για καύσιμα εδάφους.

«ΕΚΟ ΑΒΕΕ»

6) Η ΕΚΟ ΑΒΕΕ (εφεξής ΕΚΟ) είναι θυγατρική εταιρία σε ποσοστό 100% της εταιρίας ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε. και δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στην εμπορία καυσίμων. Η ΕΚΟ συμμετέχει, επίσης, στο Μετοχικό Κεφάλαιο των εταιρειών ΕΚΟ - ΚΑΛΥΨΩ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε. κατά 100%, η οποία δραστηριοποιείται στην ίδρυση και λειτουργία πρατηρίων υγρών καυσίμων και υγραερίων.

«AVINOIL Α.Β.Ε.Ν.Ε.Π.»

7) Η AVINOIL Α.Β.Ε.Ν.Ε.Π. (εφεξής και AVIN) είναι θυγατρική κατά ποσοστό 100% της εταιρίας ΜΟΤΟΡ ΌΪΛ (Ελλάς) Διυλιστήρια Κορίνθου Α.Ε, η οποία δραστηριοποιείται στη διύλιση και στην εμπορία προϊόντων πετρελαίου. Η AVIN διαθέτει δίκτυο με περισσότερα από 500 πρατήρια υγρών καυσίμων.

«CORAL ΑΕ» (πρώην Shell Hellas)

8) Η CORAL ΑΕ Ανώνυμος Εταιρία Πετρελαιοειδών και Χημικών Προϊόντων (εφεξής CORAL) δραστηριοποιείται στην Ελλάδα στον κλάδο των πετρελαιοειδών και ειδικότερα στην εμπορία καυσίμων. Η εν λόγω εταιρία έως την 30.6.2010 ήταν 100% θυγατρική της Shell Overseas Holdings Limited και μέλος του ομίλου της Royal Dutch Shell. Την 1.7.2010 εξαγοράστηκε κατά 100% από την εταιρία ΜΟΤΟΡ ΌΪΛ (Ελλάς) Διυλιστήρια Κορίνθου Α.Ε. Το δίκτυο των πρατηρίων Shell μεταβιβάστηκε, επίσης, στη ΜΟΤΟΡ ΌΪΛ και θα εξακολουθήσει να διατηρεί το εμπορικό σήμα και να διαθέτει τα προϊόντα της Shell.

«CYCLON ΕΛΛΑΣ ΑΕ»

9) Η CYCLON ΕΛΛΑΣ ΑΕ (εφεξής CYCLON) είναι η μητρική εταιρία του Ομίλου CYCLON ΕΛΛΑΣ και δραστηριοποιείται στον κλάδο των λιπαντικών και πετρελαιοειδών, με κύριες δραστηριότητες την εμπορία καυσίμων και λιπαντικών. Επιπλέον, παρέχει υπηρεσίες ανεφοδιασμού αεροσκαφών.

«ΕΛΙΝΟΙΛ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ ΑΕ»

10) Η ΕΛΙΝΟΙΛ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ ΑΕ (εφεξής ΕΛΙΝΟΙΛ) είναι η μητρική εταιρία ομίλου επιχειρήσεων και δραστηριοποιείται στην εμπορία υγρών καυσίμων και λιπαντικών και στην εμπορία και επεξεργασία στερεών καυσίμων. Ο Όμιλος ήδη από το 2007 δραστηριοποιείται και στην εκμετάλλευση πρατηρίων καυσίμων μέσω της θυγατρικής ΕΛΙΝ ΣΤΑΘΜΟΙ Α.Ε.

«AEGEAN OIL»

11) Η AEGEAN OIL (εφεξής και AEGEAN) δραστηριοποιείται επίσης στον κλάδο της εμπορίας πετρελαιοειδών και διαθέτει δίκτυο περίπου 550 πρατηρίων υγρών καυσίμων.

«MAMIDOIL - JETOIL ΑΕ»

12) Η MAMIDOIL JETOIL (εφεξής και MAMIDOIL) δραστηριοποιείται στον κλάδο της εμπορίας πετρελαιοειδών και ελέγχει δίκτυο περίπου 600 πρατηρίων υγρών καυσίμων με το σήμα JETOIL.

«ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ»

13) Η ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ (εφεξής ΡΕΒΟΙΛ) έχει ως κύρια δραστηριότητα την εμπορία πετρελαιοειδών προϊόντων. Η εταιρία διέθετε, έως τα τέλη Δεκεμβρίου 2013, δίκτυο 525 πρατηρίων υγρών καυσίμων, τα οποία φέρουν τα σήματά της, και συνεργαζόταν 185 Ανεξάρτητα Πρατήρια (Α.Π.).

III. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ – ΠΙΘΑΝΟΛΟΓΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ

III.1 ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

14) Ως πετρελαιοειδή προϊόντα ορίζονται τα πάσης φύσεως προϊόντα διύλισης του αργού πετρελαίου, στα οποία περιλαμβάνονται και τα ημικατεργασμένα προϊόντα. Με βάση την υπάρχουσα πρακτική και νομολογία[2], τα πετρελαιοειδή διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: α) στα πετρελαιοειδή εγχώριας κατανάλωσης και β) στα πετρελαιοειδή διεθνών πωλήσεων.

15) Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται τα παρακάτω προϊόντα:

α) Βενζίνες (κοινή βενζίνη ή απλή, βενζίνη L.R.P/super, αμόλυβδη βενζίνη super),

β) Υγραέριο (μίγμα, βουτάνιο, προπάνιο, κίνησης),

γ) Πετρέλαιο εσωτερικής καύσης (ντίζελ), που διακρίνεται σε i) Πετρέλαιο θέρμανσης και ii) Πετρέλαιο κίνησης,

δ) Πετρέλαιο εξωτερικής καύσης (μαζούτ), που διατίθεται στις (μη υποκαθιστάμενες) ποιότητες i) Μαζούτ Νο1, άλλως Μαζούτ 1500 (για χρήση στη βιοτεχνία και ελαφρά βιομηχανία) και ii) Μαζούτ Νο3, άλλως Μαζούτ 3500 (για χρήση από τη βαριά βιομηχανία) και

ε) Άσφαλτος.

16) Στη δεύτερη κατηγορία (πετρελαιοειδή διεθνών πωλήσεων) περιλαμβάνονται τα προϊόντα που διατίθενται για τον εφοδιασμό αεροσκαφών (jet) και πλοίων. Βάσει της σύστασής τους, της χρήσης για την οποία προορίζονται, της τιμής αλλά και της ιδιαίτερης φορολογικής μεταχείρισης για ορισμένα από αυτά, τα πετρελαιοειδή διεθνών πωλήσεων μπορούν να διακριθούν περαιτέρω σε:

α) Βενζίνες αεροσκαφών και καύσιμα αεριωθουμένων τύπου βενζίνης,

β) Κηροζίνη αεροσκαφών τύπου JA-1(jet) και

γ) Πετρέλαια εσωτερικής και εξωτερικής καύσης για τη ναυτιλία. Τα ναυτιλιακά καύσιμα μπορούν με τη σειρά τους να διακριθούν περαιτέρω σε: i) ντίζελ ακτοπλοΐας και ii) ντίζελ ποντοπόρων, καθώς και i) μαζούτ ακτοπλοΐας και ii) μαζούτ ποντοπόρων.

17) Η ελληνική αγορά πετρελαιοειδών, όπως οριοθετείται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3054/2002 *«Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις»*, όπως ισχύει, αφορά σε τρία στάδια: α) διύλιση, β) εμπορία και γ) διανομή[3].

18) Η άδεια διύλισης επιτρέπει τη διύλιση και διάθεση πετρελαιοειδών σε εταιρίες εμπορίας, σε προμηθευτικούς συνεταιρισμούς ή κοινοπραξίες πρατηριούχων, σε μεγάλους τελικούς καταναλωτές και τις

[2] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Α. 583/VII/2013, 502/VI/2010, 491/VI/2010, 465/VI/2009, 421/V/2008, 418/V/2008, 334/V/2007, 242/III/2003 και 4/II/1998.

[3] Για κάθε στάδιο προβλέπεται από τη νομοθεσία ειδική άδεια.

Ένοπλες Δυνάμεις. Στο στάδιο της διύλισης δραστηριοποιούνται δύο (2) εταιρίες οι οποίες εφοδιάζουν με προϊόντα πετρελαίου τους μεγάλους τελικούς καταναλωτές, τα ανεξάρτητα πρατήρια και τις εταιρίες εμπορίας.

19) Η άδεια εμπορίας επιτρέπει στην κάτοχο-εταιρία να διαθέτει πετρελαιοειδή προϊόντα σε πρατήρια, σε μεγάλους τελικούς καταναλωτές και τελικούς καταναλωτές με ίδιους αποθηκευτικούς χώρους. Στην εν λόγω άδεια προβλέπονται τα κάτωθι πέντε (5) είδη επιμέρους αδειών:

- Άδεια εμπορίας όλων των υγρών καυσίμων που πωλούνται στην εγχώρια αγορά.
- Άδεια εμπορίας αφορολόγητων ναυτιλιακών.
- Άδεια εμπορίας αεροπορικών καυσίμων.
- Άδεια εμπορίας υγραερίων.
- Άδεια εμπορίας ασφάλτου.

Στην αγορά της χονδρικής εμπορίας δραστηριοποιούνται 15 εταιρίες εμπορίας πετρελαιοειδών, οι οποίες κατατάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

α) Εταιρίες με κάθετο βαθμό ολοκλήρωσης, όπως είναι οι ΕΚΟ και ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ (κατά 100% θυγατρικές του ομίλου ΕΛΠΕ) και οι AVIN και CORAL, (ανήκουσες στον όμιλο της ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ Α.Ε.) και

β) Λοιπές εταιρίες εμπορίας ελληνικής ιδιοκτησίας (ενδεικτικά JETOIL, AEGEAN, ΕΛΙΝΟΪΛ, ΕΤΕΚΑ, SILK OIL).

Οι εταιρίες εμπορίας, εκτός από τα διυλιστήρια προμηθεύονται προϊόντα και από απευθείας εισαγωγές ετοίμων προϊόντων και εφοδιάζουν με τη σειρά τους μεγάλους τελικούς καταναλωτές, τα πρατήρια, τους πωλητές καυσίμου θέρμανσης, τους μεταπωλητές εμφιαλωμένου υγραερίου και τη ναυτιλία. Σε προηγούμενες αποφάσεις έχει κριθεί ότι, σε επίπεδο χονδρικής διάθεσης υγρών καυσίμων, ως σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται η ελληνική επικράτεια[4]. Για τις ανάγκες της παρούσας εισήγησης, ενόψει της ανάλυσης που ακολουθεί, η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς παρέλκει.

20) Η άδεια λιανικής διάθεσης επιτρέπει τη διάθεση πετρελαιοειδών σε τελικούς καταναλωτές. Η ευρύτερη αγορά λιανικής πώλησης υγρών καυσίμων περιλαμβάνει τις πωλήσεις βενζίνης, πετρελαίου κίνησης, πετρελαίου θέρμανσης και υγραερίου κίνησης στον τελικό καταναλωτή που πραγματοποιούνται, κατά κύριο λόγο, από τα πρατήρια υγρών καυσίμων. Τα πρατήρια υγρών καυσίμων διαχωρίζονται σε α) αυτά που φέρουν το σήμα μιας εκ των εταιρειών εμπορίας και προμηθεύονται αποκλειστικά από αυτή (δηλαδή καμία άλλη εταιρία εμπορίας, χονδρέμπορος ή διυλιστήριο δεν δύναται να τα προμηθεύσει) και β) στα καλούμενα Ανεξάρτητα Πρατήρια (Α.Π.)[5], τα οποία δεν φέρουν σήμα συγκεκριμένης εταιρίας και μπορούν να προμηθεύονται προϊόν είτε απευθείας από τα διυλιστήρια είτε από εταιρίες εμπορίας. Τα πρατήρια του δικτύου των εταιρειών εμπορίας διαχωρίζονται σε τρείς (3) βασικές κατηγορίες, ανάλογα με το καθεστώς λειτουργίας τους[6]:

---

[4] Βλ. Ενδεικτικά OFT230, 1998. Competition in the Supply of petrol in the UK, και OFT, 2000. Petrol and Diesel Pricing in the Highlands and Islands, Αποφάσεις ΕΑ 242/III/2003, 334/V/2007, 421/V/2008, 465/VI/2009 και 583/VII/2013, καθώς και απόφαση Ευρ. Επ. Case M.4348 - PKN / MAZEIKIU, σκέψη 28.

[5] Τα Α.Π. είναι περίπου 750 πανελλαδικά.

[6] Βλ. ενδεικτικά Απόφαση 465/VI/2009.

(1) COCOs (company owned company operated), τα οποία είναι ιδιο-διαχειριζόμενα πρατήρια, δηλαδή πρατήρια που ανήκουν στην εταιρία εμπορίας[7] και τα διαχειρίζεται η ίδια (έχοντας έτσι τη δυνατότητα ελέγχου και της τιμής μεταπώλησης),

(2) CODOs, (company owned dealer operated/ managed), τα οποία είναι πρατήρια που ανήκουν στην εταιρία εμπορίας και τα διαχειρίζεται όμως, πρατηριούχος ως ανεξάρτητος επιχειρηματίας, ο οποίος και καθορίζει την τιμή μεταπώλησης και

(3) DODOs (dealer owned dealer operated/ managed), τα οποία ανήκουν στον πρατηριούχο[8] και τα διαχειρίζεται ο ίδιος ως ανεξάρτητος επιχειρηματίας, καθορίζοντας ελεύθερα την τιμή μεταπώλησης.

21) Το υψηλότερο μερίδιο στην αγορά των βενζινών[9], βάσει όγκου, για το έτος 2011 κατείχε ο όμιλος ΕΛΠΕ ([…]%) ακολουθούμενος από τον όμιλο ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ[10] με μερίδιο […]%. Οι λοιπές εταιρίες του κλάδου κατείχαν μερίδια αγοράς κάτω του […]%.

III.2 ΟΙ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

22) Στο πλαίσιο της εν λόγω αυτεπάγγελτης έρευνας, από τις 18.5.2009 και έπειτα η ΓΔΑ απηύθυνε επιστολές σε δεκαπέντε (15) εταιρίες εμπορίας πετρελαιοειδών[11] στην Ελλάδα, ζητώντας αντίγραφα των ευρισκόμενων σε ισχύ συμβάσεων αποκλειστικής προμήθειας με πρατηριούχους διάρκειας άνω της πενταετίας, όταν τα πρατήρια αυτά ανήκουν ή μισθώνονται από τον ίδιο πρατηριούχο ή από συνδεόμενα με αυτόν πρόσωπα και στη συνέχεια εκμισθώνονται στην Εταιρία και επαναμισθώνονται απ' αυτόν. Από την αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου και τις απαντήσεις στα σχετικά ερωτηματολόγια της Υπηρεσίας[12] διαπιστώθηκαν τα κατωτέρω:

23) Εννέα (9) εταιρίες πετρελαιοειδών (BP, ΕΚΟ, ΕΛΙΝΟΙΛ, CORAL, AVIN, AEGEAN, MAMIDOIL, CYCLON, ΡΕΒΟΙΛ) διατηρούν συμβάσεις με πρατηριούχους, για πρατήρια που ανήκουν ή μισθώνονται από τον ίδιο πρατηριούχο ή από συνδεόμενα με αυτό πρόσωπα και στη συνέχεια -εκμισθώνονται στην εταιρία και επαναμισθώνονται απ' αυτόν. Οι εν λόγω εταιρίες, βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων πωλήσεων,

---

[7] Υπό την έννοια ότι είτε το οικόπεδο ανήκει κατά κυριότητα στην εταιρία εμπορίας είτε αυτή έχει συνάψει μακροχρόνια σύμβαση μίσθωσης της έκτασης στην οποία κείται το πρατήριο, με εκμισθωτή ο οποίος ουδεμία ανάμιξη έχει με την εκμετάλλευσή του.

[8] Υπό την έννοια ότι είτε το οικόπεδο ανήκει κατά κυριότητα στον πρατηριούχο είτε αυτός έχει συνάψει σύμβαση μίσθωσης με τρίτο ιδιοκτήτη. Σύμφωνα με στοιχεία Σεπτεμβρίου 2012 των εταιριών εμπορίας πετρελαιοειδών, η συντριπτική πλειοψηφία πρατηρίων υγρών καυσίμων της Ελλάδας είναι DODOs, για το σύνολο των εταιριών εμπορίας του κλάδου.

[9] Αφορά παραδόσεις (πωλήσεις) απλής αμόλυβδης βενζίνης σε όγκο, βάσει στοιχείων του Υπουργείου Περ/ντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ).

[10] Σημειώνεται ότι η ΜΟΗ απέκτησε τον αποκλειστικό έλεγχο επί της εταιρίας CYCLON τον Ιούλιο 2012, οπότε για το 2011 δεν έχει συμπεριληφθεί το μερίδιό της στον όμιλο ΜΟΗ. (βλ. και Απόφαση ΕΑ 583/VII/2013)

[11] AVINOIL AE, ΕΚΟ ΑΒΕΕ, ΕΛΙΝΟΙΛ ΑΕ, ΣΙΛΚ ΟΙΛ ΑΕ, MAMIDOIL JETOIL AE, AEGEANOIL AE, DRACOIL AE, BP HELLAS AE (νυν ΕΚ), SHELL HELLAS AE (νυν CORAL), ΕΤΕΚΑ ΑΕΕ, ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ, CYCLON ΕΛΛΑΣ ΑΕ, MEDOIL AE, KMOIL AE και KAOIL ΝΙΚ. ΚΟΥΤΛΑΣ ΑΒΕΕΠ. Οι εταιρίες ΕΤΕΚΑ ΑΕ, ΚΑΟΙL ΑΕ ΚΟΥΤΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΒΕΕΠ, ΣΙΛΚ ΟΙΛ ΑΕ, MEDOIL AE και KMOIL AE δήλωσαν ότι δεν διατηρούν με πρατηριούχους συμβάσεις διάρκειας άνω της πενταετίας, στην περίπτωση που τα πρατήρια αυτά ανήκουν ή εκμισθώνονται από τον ίδιο πρατηριούχο ή από συνδεόμενα με αυτόν πρόσωπα και επαναμισθώνονται σε αυτόν. (Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3282/16.4.2013, 2250/11.3.2013, 4966/18.6.2009, 2313/12.3.2013 και 2315/12.3.2013 επιστολές των εταιριών, αντίστοιχα). Η εταιρία DRACOIL τέθηκε σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης του άρθρου 106 ια ΠτΚ (ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 4276/12.7.2013 και 4047/24.4.2014).

[12] Στάλθηκαν έκτοτε συμπληρωματικές επιστολές σε ορισμένες εταιρίες εμπορίας πετρελαιοειδών καθώς δεν είχαν προσκομίσει πλήρως όλα τα στοιχεία και ζητήθηκαν εκ νέου από την ΓΔΑ, την 19.7.2010, την 28.9.2012, την 22.2.2013 και το Μάιο 2014 επικαιροποιημένες λίστες συμβάσεων που είχαν αποστείλει οι εταιρίες με τυχόν μεταβολές – ανανεώσεις – λύσεις και (τυχόν) νέες συναφθείσες. Η εταιρία DRACOIL AE έχει παύσει τη λειτουργία της από την 30.4.2011.

κατείχαν το 2011 μερίδιο αγοράς άνω του [...] στις σχετικές προϊοντικές αγορές των βενζινών και του πετρελαίου κίνησης (βλ. Παράρτημα Ι, Πίνακες 1 και 2).

24) Κάθε μία εταιρία εμπορίας πετρελαιοειδών συμβάλλεται με τους εν λόγω πρατηριούχους υγρών καυσίμων είτε γραπτώς (με ιδιωτικά συμφωνητικά), είτε προφορικώς[13]. Στην περίπτωση κατά την οποία συνάπτονται ιδιωτικά συμφωνητικά, η συμβατική σχέση μεταξύ πρατηριούχου και εταιρίας εμπορίας περιλαμβάνει, συνήθως:

(1) Συμφωνητικό εμπορικής μίσθωσης του ακινήτου (με τα κτίσματα και παραρτήματα του) και κατόπιν σύμβαση εμπορικής συνεργασίας με «*παρεπόμενη σύμβαση επαγγελματικής υπομίσθωσης*»[14] ή άλλο συμφωνητικό παρεμφερούς περιεχομένου («*συμφωνητικό υπεκμίσθωσης και εμπορικής συνεργασίας*»[15] ή «*συμφωνητικό διαδοχικών αγοραπωλησιών πετρελαιοειδών και υπομίσθωσης*»[16]) ή

(2) Συμφωνητικό εμπορικής μίσθωσης του ακινήτου (με τα κτίσματα και παραρτήματα του) και κατόπιν σύμβαση παραχώρησης χρήσεως ακινήτου και ταυτόχρονα σύμβαση εμπορικής συνεργασίας.

25) Συγκεντρωτικά, ως προς τη συμβατική συνεργασία των εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών με πρατηριούχους, από την έρευνα της ΓΔΑ προκύπτουν τα ακόλουθα:

(1) Οι εμπλεκόμενες εταιρίες εμπορίας συνάπτουν μακροχρόνιες συμβάσεις αποκλειστικής συνεργασίας με πρατηριούχους μέσω της ισόχρονης μίσθωσης των πρατηρίων τους, που σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να διαρκέσουν μέχρι και 22 έτη.

(2) Οι συμβάσεις υπεκμίσθωσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας και σε περίπτωση λύσης της μίας άμεσα λύεται και η άλλη.

(3) Ακόμη και στις περιπτώσεις που συνάπτονται συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας με διάρκεια μικρότερη των πέντε (5) ετών υπάρχει όρος που συνδέει την εν λόγω σύμβαση με τη συμφωνία υπεκμίσθωσης, η οποία έχει διάρκεια άνω των πέντε ετών.

Αναλυτικότερα, αναφορικά με κάθε εταιρία εμπορίας πετρελαιοειδών, ισχύουν τα ακόλουθα:

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΕ (πρώην BP)

26) Η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ απέστειλε, αρχικώς, συμφωνητικά με [...] πρατηριούχους, στις οποίες αναγράφεται ρητά η διάρκεια αυτών άνω της πενταετίας και ανέρχεται, στην πλειοψηφία τους, έως και σε 20 έτη. Με την επικαιροποίηση της λίστας των εν λόγω συμβάσεων[17], όπως ζητήθηκε από τη ΓΔΑ, έως και το 2012 η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ διατηρούσε [...] συμβάσεις διάρκειας από 7 έως και 18 έτη. Τα εν λόγω συμφωνητικά διαφοροποιούνται αναφορικά με τους όρους διάρκειας συνεργασίας και υπομίσθωσης. Τέλος, σύμφωνα με

---

[13] Σημειώνεται ότι ήδη ο νόμος 4177/2013 με τη διάταξη του άρθρου 28 παρ. 1 ορίζει ότι «η σύμβαση προμήθειας μεταξύ εταιριών εμπορίας και συνεργαζόμενων με το σήμα της εταιρίας εμπορίας πρατηριούχων καταρτίζεται εγγράφως», και ότι κάθε παράταση της σύμβασης γίνεται με γραπτή συμφωνία των συμβαλλομένων (αρ. 29 παρ. 1 ν. 4177/2013).

[14] Όπως αναγράφεται στις συμβάσεις της [...].

[15] Όπως αναγράφεται στις συμβάσεις της [...].

[16] Όπως αναγράφεται στις συμβάσεις της [...].

[17] Υπ' αριθ. 5192/27.8.2010, 8298/24.10.2012 και 8454/29.10.2012 απαντητικές επιστολές της ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ.

την υπ' αριθμ. πρωτ. 3922/29.5.2014 επιστολή της, η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ διατηρεί [...] συμβάσεις η διάρκεια των οποίων υπερβαίνει τα πέντε έτη (βλ. Παράρτημα ΙΙ, Πίνακας 1). Ενδεικτικά, στα εν λόγω συμφωνητικά αναγράφονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

α) Στο ιδιωτικό συμφωνητικό εμπορικής συνεργασίας και υπομίσθωσης της [...] με την εταιρία [...] αναγράφεται το εξής: *«2. Η διάρκεια της παρούσας υπομισθώσεως και εμπορικής συνεργασίας συμφωνείται για δεκαέξι (16) χρόνια, αρχίζει την [...] και λήγει [...]. Σε κάθε περίπτωση η εμπορική συνεργασία που συμφωνείται με το παρόν συμφωνητικό θα διαρκεί όσο και η υπομίσθωση.»*

β) Στο ιδιωτικό συμφωνητικό εμπορικής συνεργασίας και υπομισθώσεως της [...] με την εταιρία [...] αναγράφεται στο άρθρο 2 το εξής: *«Η παρούσα υπομίσθωση είναι παρεπομένη και συνάπτεται για την εξυπηρέτηση της κύριας συμβάσεως εμπορικής συνεργασίας, στην εκτέλεση της οποίας αποβλέπουν τα συμβαλλόμενα μέρη.»*

γ) Στο ιδιωτικό συμφωνητικό υπεκμισθώσεως και εμπορικής συνεργασίας της [...] με τους [...] αναγράφεται στο άρθρο 4 ο εξής όρος: *«Η διάρκεια της υπομισθώσεως ορίζεται όση και η διάρκεια της παρακάτω συμβάσεως εμπορικής συνεργασίας. Λυομένης της συμβάσεως εμπορικής συνεργασίας για οποιοδήποτε λόγο και αιτία θα λύεται ταυτοχρόνως και αυτοδικαίως η σύμβασις υπομισθώσεως.»*

δ) Στις περιπτώσεις που οι συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας έχουν διάρκεια μικρότερη της πενταετίας υπάρχει όρος, ο οποίος αναφέρει: *«...η εμπορική συνεργασία που συμφωνείται με το παρόν συμφωνητικό θα διαρκεί όσο και η υπομίσθωση.»*

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της ΕΚΟ

27) Η ΕΚΟ συνάπτει με τους πρατηριούχους της συμφωνητικό εμπορικής μίσθωσης του ακινήτου (με τα κτίσματα και παραρτήματά του) και την ίδια ημερομηνία σύμβαση παραχώρησης χρήσεως ακινήτου και σύμβαση εμπορικής συνεργασίας. Η ΕΚΟ απέστειλε, αρχικώς, συμφωνητικά με [...] πρατηριούχους, οι οποίες στη συνέχεια με την επικαιροποίηση των στοιχείων[18] μειώθηκαν σε [...], το σύνολο σχεδόν των οποίων κατόπιν συμπλήρωσης της διετίας ή τριετίας μετατρέπονται σε αορίστου χρόνου. Επιπλέον, η ΕΚΟ στις περισσότερες περιπτώσεις εξ αυτών σύναψε ιδιωτικά συμφωνητικά με τα οποία ορίζεται ρητά η ημερομηνία λήξης των συμβάσεων, η διάρκεια των οποίων όμως παραμένει μεγαλύτερη της πενταετίας[19]. Κατά δήλωση της εταιρίας[20], από το 2010 και έπειτα δεν έχει υπογράψει νέα σύμβαση που να εμπίπτει στον υπό εξέταση τύπο σύμβασης. Τέλος, με την υπ' αριθμ. πρωτ. 3922/29.5.2014 επιστολή της η ΕΚΟ διατηρεί [...] συμβάσεις (βλ. Παράρτημα ΙΙ, Πίνακας 2). Ειδικότερα, ως προς τη διάρκεια των συμβάσεων της ΕΚΟ, αναγράφεται, μεταξύ άλλων, στις εν λόγω συμβάσεις ότι: *«Εάν για οποιοδήποτε λόγο εξακολουθήσει η συνεργασία των συμβαλλομένων μερών σιωπηρά πέραν της παραπάνω ημερομηνίας, τότε η σύμβαση αυτή θα γίνεται αορίστου χρόνου...»*. Περαιτέρω, στα Συμβόλαια Παραχωρήσεως Χρήσεως Ακινήτων που συνάπτει η ΕΚΟ με πρατηριούχους αναγράφονται τα εξής[21]: *«...Με την πάροδο της ως άνω συμβατικής διάρκειας ισχύος της συμβάσεως ο «Πρατηριούχος» υποχρεούται να παραδώσει απροφασίστως το ακίνητο τούτο στην «ΕΚΟ -ΕΛΔΑ ΑΒΕΕ». Την ίδια υποχρέωση έχει ο «Πρατηριούχος» και σε περίπτωση λύσεως της συμβάσεως αυτής κατόπιν καταγγελίας της υπό σημερινή επίσης ημερομηνία καταρτιθείσης μεταξύ των*

[18] Υπ' αριθ. 7744/26.10.2009, 4928/5.8.2010, 4969/9.8.2010, 2843/16.5.2011 και 8191/9.10.2012 απαντητικές επιστολές της ΕΚΟ.

[19] Βλ. υπ' αριθ. 8191/19.10.2012 επιστολή της ΕΚΟ. Ενδεικτικά αναφέρεται ο πρατηριούχος [...].

[20] Υπ' αριθ. 8191/19.10.2012 επιστολή της.

[21] Βλέπε ενδεικτικά την από [...] σύμβαση παραχωρήσεως χρήσεως ακινήτου με τον κ. [...] (παρ. 1).

αυτών συμβαλλομένων μερών ως άνω αναφερομένης σύμβασης εμπορικής συνεργασίας, που αφορά τη λειτουργία στο ακίνητο πρατηρίου πωλήσεως πετρελαιοειδών και της οποίας αναπόσπαστο μέρος αποτελεί η παρούσα σύμβαση παραχωρήσεως χρήσεως ακινήτου, που είναι παρεπομένη σύμβαση που δεν μπορεί να υπάρξει αυτοτελώς και της οποίας η λύση επέρχεται σαν αποτέλεσμα της λήξης ή της λύσης της σύμβασης εμπορικής συνεργασίας.»

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της AVIN

28) Η AVIN απέστειλε, αρχικώς, [...] συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας, διάρκειας από 6 έως και 12 έτη. Από την επικαιροποίηση των στοιχείων και τη γνωστοποίηση νέων συμβάσεων[22], η εν λόγω εταιρία διατηρεί πλέον [...] συμβάσεις διάρκειας εμπορικής συνεργασίας από 10 έως και 12 έτη (βλ. Παράρτημα ΙΙ, Πίνακας 3). Σε όλες τις συμβάσεις που συνάπτει η AVIN αναγράφεται όρος όπου δηλώνεται ότι το υπεκμισθωτήριο είναι σύμβαση παρεπόμενη της εμπορικής σύμβασης, οπότε καταγγελθησομένης ή λυομένης αυτής, λύεται ή καταγγέλλεται και η υπεκμίσθωση.

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της Coral AE (πρώην SHELL)

29) Η SHELL απέστειλε, αρχικά, με την πρώτη επιστολή[23] της [...] συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας και υπομισθώσεως ακινήτου με πρατηριούχους, οι οποίες στη συνέχεια μειώθηκαν στις [...][24], καθώς οι υπόλοιπες λύθηκαν και συνήφθησαν εκ νέου συμβάσεις τύπου DODO πενταετούς διάρκειας. Με την υπ' αριθμ. 3428/15.5.2014[25] επιστολή της η CORAL γνωστοποίησε στη ΓΔΑ ότι διατηρεί, [...] συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας και υπομισθώσεως ακινήτου με πρατηριούχους στους οποίους έχει υπεκμισθώσει το πρατήριο (βλ. Παράρτημα ΙΙ, Πίνακας 4). Οι εν λόγω συμβάσεις έχουν διάρκεια 15 ετών και αναγράφεται όρος σύμφωνα με τον οποίο *«ρητά συμφωνείται ότι σαν απαραίτητη προϋπόθεση για την ισχύ της υπομισθώσεως, τίθεται η ύπαρξη και ισχύς της μεταξύ της ΣΕΛΛ και του Πρατηριούχου, επίσης με το παρόν συναπτόμενης συμβάσεως εμπορικής συνεργασίας».*[26]

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της CYCLON

30) Η CYCLON γνωστοποίησε αρχικά[27] στη ΓΔΑ ότι διατηρεί [...] συνεργασίες με πρατηριούχους, διάρκειας άνω των πέντε ετών υπό το καθεστώς της μίσθωσης-υπομίσθωσης στον ίδιο ή σε συνδεόμενα με αυτόν πρόσωπα, οι οποίες το 2014 μειώθηκαν σε [...][28]. Οι συμβάσεις που συνάπτει η CYCLON είναι είτε μικτές συμβάσεις υπομίσθωσης ακινήτου και εμπορικής συνεργασίας είτε ξεχωριστές συμβάσεις, που υπογράφονται την ίδια ημέρα και η διάρκειά τους είναι, κατά κανόνα, 12ετής (βλ. Παράρτημα ΙΙ, Πίνακας 5). Στις συνεργασίες με μικτές συμβάσεις αναγράφεται όρος που συνδέει τη διάρκεια της εμπορικής συνεργασίας με αυτή της υπομίσθωσης. Ενδεικτικά, στη σύμβαση με τον πρατηριούχο [...] αναγράφεται στο

---

[22] Με τις υπ' αριθ. 7959/12.10.2012 και 2317/12.3.2013 επιστολές της η AVIN είχε γνωστοποιήσει ότι διατηρεί [...] συμβάσεις. Με την υπ' αριθ. πρωτ. 3427/15.5.2014 επιστολή της γνωστοποίησε για τις [...] συμβάσεις εν ισχύ.

[23] Υπ' αριθ. 4419/1.6.2009 επιστολή της SHELL HELLAS AE.

[24] Με την επικαιροποίηση αυτών βάσει της υπ' αριθ. 4887/3.8.2010 επιστολή της CORAL.

[25] Με την υπ' αριθ. πρωτ. 7958/12.10.2012 επιστολή της η CORAL είχε γνωστοποιήσει στη ΓΔΑ ότι οι εν λόγω συμβάσεις είχαν μειωθεί σε[...], καθώς και ότι από το 2010 και μετά δεν έχει συνάψει νέες συμβάσεις διάρκειας άνω της πενταετίας.

[26] Βλ. ενδεικτικά δεύτερη παράγραφο άρθρου 2 της από 28.12.1996 σύμβασης εμπορικής συνεργασίας και υπομισθώσεως ακινήτου μεταξύ της SHELL και του κου[...].

[27] Υπ' αριθ. 2451/15.3.2013 επιστολή της.

[28] Υπ' αριθ. 3530/16.5.2014 επιστολή της εταιρίας.

μέρος Β υπό το άρθρο 2 ότι «*Συγχρόνως με την υπογραφή του παρόντος ιδιωτικού συμφωνητικού υπομισθώσεως, υπογράφεται από τα συμβαλλόμενα μέρη και σύμβαση αποκλειστικής εμπορικής συνεργασίας, με την οποία συνδέεται και της οποίας αναπόσπαστο μέρος αποτελεί η παρούσα υπομίσθωση. η διάρκεια της ως άνω σύμβασης εμπορικής συνεργασίας συμφωνείται ίση με της παρούσας. .υπομίσθωσης…Σε περίπτωση δε οποιασδήποτε μορφής καταγγελίας ή. .της εμπορικής συνεργασίας θα λύεται αυτοδίκαια και η. ..υπομισθώσεως. …*». Στις συνεργασίες με ξεχωριστές συμβάσεις, υπογράφονται όλες την ίδια μέρα και αναγράφεται ρητά η διάρκειά τους.

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της ΕΛΙΝΟΙΛ

31) Η ΕΛΙΝΟΙΛ απέστειλε, αρχικώς, […] συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας με πρατηριούχους και από την επικαιροποίηση αυτών και τη γνωστοποίηση νέων συμβάσεων[29] που έχουν συναφθεί από το 2010 και έπειτα προκύπτει ότι η εταιρία διατηρεί […] συνεργασίες με πρατηριούχους διάρκειας από έντεκα εννέα έως δεκαέξι έτη, με την πλειοψηφία αυτών να διαρκούν δώδεκα έτη (βλ. Παράρτημα ΙΙ, Πίνακας 6). Σε όλα τα συμβόλαια της ΕΛΙΝΟΙΛ αναγράφεται όρος ότι αν «*για οποιοδήποτε λόγο λυθεί η σύμβαση της αρχικής (βασικής) μίσθωσης πριν την πάροδο λήξης της, τότε αυτοδίκαια θα λύεται και η παρούσα σύμβαση υπομίσθωσης αζημίως και για τα δύο μέρη*» (άρθρο 5 εδ. β).

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της AEGEAN

32) Η AEGEAN απέστειλε, αρχικώς[30], […] συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας με παρεπόμενη σύμβαση επαγγελματικής υπομίσθωσης με πρατηριούχους, […] εκ των οποίων έχουν διάρκεια άνω της πενταετίας (από 8 έως και 12 έτη). Από την επικαιροποίηση[31] αυτών και τη γνωστοποίηση νέων συμβάσεων[32] που έχουν συναφθεί από το 2010 και μετά προκύπτει ότι η AEGEAN διατηρεί […] συνεργασίες με πρατηριούχους διάρκειας άνω των πέντε ετών, […] εκ των οποίων είναι προφορικές και κατά δήλωση της AEGEAN διάρκειας 8 και 12 ετών. Οι λοιπές συνεργασίες, βάσει των σχετικών συμβάσεων, έχουν διάρκεια από 6 έως και 16 έτη (βλ. Παράρτημα ΙΙΙ, πίνακας 7). Η διάρκεια των εν λόγω συμβάσεων εμπορικής συνεργασίας ορίζεται ίση με τη διάρκεια της υπομίσθωσης, ενώ σε μία εξ αυτών[33] αναγράφεται στο άρθρο 2.2: ΔΙΑΡΚΕΙΑ «*..Η παρούσα σύμβαση συνεργασίας θα ανανεωθεί αυτόματα για πέντε ακόμα έτη,…*».

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της MAMIDOIL JETOIL

33) Η MAMIDOIL συνάπτει μικτές συμβάσεις υπομίσθωσης ακινήτου και αποκλειστικής συνεργασίας και χρησιδανείου εξοπλισμού[34], με αντικείμενο αφενός την υπομίσθωση του ακινήτου από τον πρατηριούχο-υπομισθωτή και αφετέρου και συγχρόνως την αποκλειστική εμπορική συνεργασία μεταξύ τους, με σκοπό τον εφοδιασμό του πρατηριούχου αποκλειστικά και μόνο με καύσιμα και λοιπά προϊόντα της MAMIDOIL. Η MAMIDOIL διατηρεί […] συμβάσεις υπομίσθωσης ακινήτου - αποκλειστικής εμπορικής συνεργασίας –

[29] Υπ' αριθ. πρωτ. 3650/20.5.2014 επιστολή. Με την υπ' αριθ. 8031/16.10.2012 επιστολή της η ΕΛΙΝΟΙΛ είχε γνωστοποιήσει ότι διατηρεί […] συμβάσεις.

[30] Υπ' αριθ. και 4714/9.6.2009 επιστολή της.

[31] Υπ' αριθ. 4664/22.7.2010 και 8057/16.10.2012 επιστολές της AEGEAN.

[32] Με την υπ' αριθ. 8215/22.10.2012 επιστολή της η AEGEAN γνωστοποίησε ότι διατηρεί […] συμβάσεις. Η τελευταία λίστα με τις εν λόγω συμβάσεις στάλθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 3582/19.5.2014 επιστολή της εταιρίας.

[33] Η από 28.4.2009 Σύμβαση Εμπορικής Συνεργασίας της AEGEAN με την […]

[34] Υπ' αριθ. 4664/5.6.2009 επιστολή της MAMIDOIL.

χρησιδανείου εξοπλισμού με πρατηριούχους[35] (βλ. Παράρτημα III, πίνακας 8), με μέση διάρκεια αυτών περίπου δώδεκα (12) έτη.

Ιδιωτικά Συμφωνητικά της ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ

34) Η ΡΕΒΟΙΛ απέστειλε […] μικτά ιδιωτικά συμφωνητικά υπεκμίσθωσης και εμπορικής συνεργασίας[36] με πρατηριούχους, […] εκ των οποίων έχουν διάρκεια 12 ετών και ένα 15 ετών (βλ. Παράρτημα III, πίνακας 9). Η διάρκεια των εμπορικών συνεργασιών ταυτίζεται με αυτήν της υπεκμίσθωσης, όπως αναγράφεται στην παρ. 3.1.2 του άρθρου 3 των εν λόγω συμφωνητικών.

III.3 ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

III.3.1. Νομικό πλαίσιο

35) Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3959/2011: «*1. Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης στο σύνολο ή μέρος της αγοράς της Ελληνικής Επικράτειας. 2. Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευση μπορεί να συνίσταται ιδίως: (…)*». Αντίστοιχο περιεχόμενο έχει και η διάταξη του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι προϋποθέσεις εφαρμογής των σχετικών διατάξεων είναι: α) η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης στο σύνολο ή μέρος της σχετικής αγοράς της χώρας, και β) η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας αυτής θέσης. Κατά την έννοια των άρθρων 2 του ν.703/77 και 102 ΣΛΕΕ, μία επιχείρηση θεωρείται ότι έχει δεσπόζουσα θέση, όταν κατέχει θέση οικονομικής ισχύος που της παρέχει τη δυνατότητα να εμποδίσει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού επί της σχετικής αγοράς, και της επιτρέπει να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές της και τους πελάτες της και, εν τέλει, από τους καταναλωτές[37]. Σημασία δεν έχει η πραγματική παρακώλυση του ανταγωνισμού, αλλά η αντικειμενική δυνατότητα μίας τέτοιας παρακώλυσης. Μια δεσπόζουσα θέση είναι αποτέλεσμα του συνδυασμού διαφόρων παραγόντων οι οποίοι, αν εξεταστούν χωριστά, μπορεί να μην έχουν αναγκαστικά καθοριστική σημασία[38]. Για την εκτίμηση της δεσπόζουσας θέσης, λαμβάνεται υπόψη η ανταγωνιστική διάρθρωση της σχετικής αγοράς, και ιδίως οι ακόλουθοι παράγοντες: (α) τυχόν περιορισμοί από τους πραγματικούς ανταγωνιστές και τη θέση τους στην αγορά (θέση στην αγορά της δεσπόζουσας επιχείρησης και των ανταγωνιστών της), (β) τυχόν περιορισμοί που επιβάλλονται λόγω πειστικής απειλής μελλοντικής επέκτασης των πραγματικών ανταγωνιστών ή της εισόδου δυνητικών ανταγωνιστών (εμπόδια εισόδου, επέκταση και είσοδος ανταγωνιστών) και (γ) τυχόν περιορισμοί που επιβάλλονται λόγω της διαπραγματευτικής ισχύος των πελατών της επιχείρησης (αντισταθμιστική ισχύς αγοραστών)[39]. Κατά πάγια νομολογία, πολύ υψηλά μερίδια αγοράς αποτελούν αυτοτελώς, με την εξαίρεση ειδικών περιστάσεων,

---

[35] Υπ' αριθ. 3527/16.5.2014 επιστολή της εταιρίας.

[36] Υπ' αριθ. 9977/14.12.2012 επιστολή της ΡΕΒΟΙΛ.

[37] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΕ 27/76 United Brands κατά Επιτροπής Συλλ. 1978 σελ. 207, σκ. 65, ΔΕΕ 85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής Συλλ. 1979 σελ. 461, σκ. 38-39 και ΔΕΕ 322/81 Michelin κατά Επιτροπής (Michelin I) Συλλ. 1983, σελ. 3461, σκ. 57.

[38] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010 σκ. 29-30 και ΔΕφΑθ 2116/2004, σκ. 7, καθώς και αποφάσεις ΔΕΕ 27/76 United Brands κατά Επιτροπής, Συλλ. 1978, σελ. 207, σκ. 65-66, ΔΕΕ C-250/92, Gψttrup-Klim κατά Dansk Landbrugs Grovvareselskab, Συλλ. 1994, σελ. I-5641, σκ. 47, και ΓενΔΕΕ T-30/89 Hilti κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, σελ. II-1439, σκ. 90.

[39] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΕ 27/76 United Brands κατά Επιτροπής Συλλ. 1978, σελ. 207, σκ. 126, ΔΕΕ 322/81 Michelin κατά Επιτροπής (Michelin I) Συλλ. 1983, σελ. 3461, σκ. 59, και ΓενΔΕΕ T-228/97 Irish Sugar Plc κατά Επιτροπής Συλλ. 1999 σελ. II-2969, σκ. 102-103

απόδειξη ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης[40]. Για παράδειγμα, έχει κριθεί ότι μερίδια αγοράς που υπερβαίνουν το 75% για διάστημα τριών ετών είναι τόσο υψηλά, ώστε να συνιστούν καθεαυτά τεκμήριο για την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης[41]. Συναφώς, μερίδιο αγοράς ανώτερο του 50% για διάστημα τριών ετών αποτελεί, καθεαυτό, απόδειξη της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης στην οικεία αγορά[42]

36) Σύμφωνα με τα στοιχεία της προκαταρκτικής έρευνας, και χωρίς αυτό να υπέχει οριστική κρίση της Επιτροπής ως προς τη διαπίστωση ή μη παράβασης στην κρινόμενη υπόθεση, καμία από τις εμπλεκόμενες εταιρίες εμπορίας δεν κατέχει μερίδιο αγοράς ικανό να της προσδώσει δεσπόζουσα θέση στην εθνική αγορά, ούτε και προκύπτουν ενδείξεις περί κατοχής συλλογικής δεσπόζουσας θέσης[43]. Εκτιμάται, επομένως, ότι δεν πληρούται η πρώτη προϋπόθεση εφαρμογής των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, δηλαδή η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης και, ως εκ τούτου, οι διατάξεις των άρθρων 2 του ν.3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ δεν είναι εφαρμοστέες στην υπό κρίση υπόθεση.

37) Τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ απαγορεύουν όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες τις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής και των αγορών, ή στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού.

38) Σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η «*διάταξη του άρθρου 1 του ν. 703/77 [νυν ν.3959/2011] είναι σχεδόν πανομοιότυπη με τη διάταξη του άρθρου [101 ΣΛΕΕ]*»[44]. Μοναδική επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της ενωσιακής διάταξης σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου αποτελεί αυτή της «*δυνατότητας σοβαρής επίδρασης στο ενδοκοινοτικό εμπόριο*». Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 του κανονισμού 1/2003 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ,[45] «*Οσάκις οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ και σε τυχόν καταχρηστικές πρακτικές που απαγορεύονται από το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, οι οποίες είναι πιθανό να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, εφαρμόζουν επίσης τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ, αντίστοιχα, στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις, εναρμονισμένες πρακτικές*». Εν προκειμένω, εκτιμάται ότι το άρθρο 101 ΣΛΕΕ τυγχάνει παράλληλης εφαρμογής, δεδομένου ότι – με βάση την κείμενη ενωσιακή και εθνική νομολογία και πρακτική[46] – η εξεταζόμενη πρακτική αφορά

---

[40] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010 σκ. 29-30 και ΔΕφΑθ 2116/2004, σκ. 7, καθώς και αποφάσεις ΔΕΕ 85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής Συλλ. 1979 σελ. 461, σκ. 41, ΓενΔΕΕ Τ-228/97 Irish Sugar Plc κατά Επιτροπής Συλλ. 1999 σελ. ΙΙ-2969, σκ. 70, ΓενΔΕΕ Τ-83/91 Tetra Pak κατά Επιτροπής (Tetra Pak II) Συλλ. 1994 σ. ΙΙ-755, σκ. 109, και ΓενΔΕΕ Τ-30/89 Hilti κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, σελ. ΙΙ-1439, σκ. 91.

[41] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ 85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής Συλλ. 1979 σελ. 461, σκ. 56 και 60, καθώς και ΓενΔΕΕ Τ-30/89 Hilti κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, σελ. ΙΙ-1439, σκ. 89.

[42] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ C-62/86 AKZO κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, σελ. Ι-3359, σκ. 60.

[43] Συλλογική δεσπόζουσα θέση συντρέχει όταν τη δεσπόζουσα θέση κατέχουν από κοινού περισσότερες επιχειρήσεις και ταυτόχρονα, μεταξύ άλλων, προκύπτει έλλειψη ουσιαστικών ανταγωνιστικών πιέσεων από τρίτες επιχειρήσεις (ΕΑ 452/V/2009, VI.5).

[44] Βλ. ΣτΕ 1731/2001, ΕπισκΕμπΔικ, 2003, σελ. 1053.

[45] ΕΕ 2003 L 1, σελ. 1.

[46] Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ 2004, C 101, σελ. 81. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός κράτους μέλους, ζωτικό δηλαδή τμήμα της εσωτερικής αγοράς, έχουν εξ ορισμού ως αποτέλεσμα την παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως που επιδιώκεται με τη Συνθήκη: βλ. ΔΕΕ,

στο σύνολο της Ελληνικής επικράτειας και, συνεπώς, συνάγεται με αρκετή βεβαιότητα ότι αυτή μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επιρροή στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ των κρατών μελών.

39) Η παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ προβλέπει την εξαίρεση τέτοιου είδους συμφωνιών από τη γενική απαγόρευση της παραγράφου 1 των αντίστοιχων άρθρων, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) συμβάλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, β) εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές εύλογο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, γ) δεν επιβάλλουν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών, και δ) δεν παρέχουν τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού ή κατάργησης αυτού σε σημαντικό τμήμα της σχετικής αγοράς

40) Στο πλαίσιο αυτό, ο Κανονισμός 330/2010 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 20ης Απριλίου 2010 για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών,[47] εισάγει ένα τεκμήριο νομιμότητας (ευεργέτημα απαλλαγής) από την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση αφενός ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν περιέχουν μορφές ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών (εξ αντικειμένου περιορισμών του ανταγωνισμού που προσδιορίζονται ρητώς στο άρθρο 4 του Κανονισμού), και αφετέρου ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή δεν υπερβαίνει το 30% στην οικεία σχετική αγορά[48].

41) Επιπλέον, ο εν λόγω Κανονισμός στο άρθρο 5 με τίτλο «*Αποκλειόμενοι περιορισμοί*» προβλέπει ότι:

«*1. Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 δεν εφαρμόζεται όσον αφορά τις ακόλουθες υποχρεώσεις που περιέχονται σε κάθετες συμφωνίες:*

α) κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού η διάρκεια της οποίας είναι αόριστη ή υπερβαίνει τα πέντε έτη…

Για τους σκοπούς του στοιχείου α) του πρώτου εδαφίου, κάθε υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού σιωπηρώς ανανεώσιμη μετά την πάροδο πενταετίας λογίζεται ως αορίστου χρόνου.

2. *Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 στοιχείο α), ο χρονικός περιορισμός των πέντε ετών δεν ισχύει, εφόσον τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που αφορά η σύμβαση πωλούνται από τον αγοραστή σε χώρους ή οικόπεδα που είτε ανήκουν στον προμηθευτή, είτε τα μισθώνει από τρίτους μη συνδεδεμένους με τον αγοραστή, υπό την προϋπόθεση ότι η διάρκεια της υποχρεώσεως μη ανταγωνισμού δεν υπερβαίνει το χρονικό διάστημα της κατοχής των χώρων ή οικοπέδων από τον αγοραστή*».

42) Σύμφωνα με την προαναφερόμενη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς:

8/72, Vereeniging van Cementhandelaren, σκ. 29, ΔΕΕ, 42/84, Remia, σκ. 22, ΔΕΕ, C-309/99, Wouters, σκ. 95, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, απόφαση της 12-4-2006, Repsol, COMP/B-1/38.348, σκ. 25, καθώς και Ανακοίνωση της Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, οπ.π. σκ. 86.

[47] ΕΕ L 102, 23/04/2010, σελ. 1

[48] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, 2010, ΕΕ C 130, σελ. 1.

«(66) Ο πρώτος λόγος αποκλεισμού προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορίες και αφορά τις υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού… Τέτοιου είδους υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού δεν καλύπτονται από τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορίες αν η διάρκεια ισχύος τους είναι αόριστη ή υπερβαίνει τα πέντε έτη. Υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού σιωπηρά ανανεώσιμες περάν της πενταετίας επίσης δεν καλύπτονται από τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορίες (βλ. άρθρο 5 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο). Εν γένει, καλύπτονται οι υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού, εφόσον η διάρκειά τους δεν υπερβαίνει τα πέντε χρόνια και ο αγοραστής δεν αντιμετωπίζει κανένα εμπόδιο να απαλλαγεί από την υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού μετά την πάροδο της πενταετίας. Εάν, για παράδειγμα, η συμφωνία προβλέπει πενταετή υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού και ο προμηθευτής χορηγήσει δάνειο στον αγοραστή, η αποπληρωμή του δανείου αυτού δεν θα πρέπει να εμποδίζει τον αγοραστή να απαλλαγεί πραγματικά από την υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού στο τέλος της πενταετίας. Αντιστοίχως, αν ο προμηθευτής παρέχει στον αγοραστή εξοπλισμό που δεν συνδέεται ειδικά με τη συμβατική τους σχέση, ο αγοραστής θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εξαγοράσει τον εξοπλισμό στην αγοραία αξία του κατά τη λήξη της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού.

(67) Το χρονικό όριο των πέντε ετών δεν ισχύει εφόσον τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μεταπωλούνται από τον αγοραστή "σε χώρους ή οικόπεδα που είτε ανήκουν στον προμηθευτή είτε τα μισθώνει από τρίτους μη συνδεδεμένους με τον αγοραστή"… Η εξαίρεση αυτή δεν καλύπτει τα τεχνάσματα που χρησιμοποιούνται σχετικά με την ιδιοκτησία για την παράκαμψη του ορίου των πέντε ετών, όπως η μεταβίβαση από τον διανομέα στον προμηθευτή των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας σε χώρους ή οικόπεδα για περιορισμένη μόνο περίοδο».

43) Συμπερασματικά, όταν μία σύμβαση μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή υπερβαίνει την πενταετία ή είναι αόριστης χρονικής διάρκειας, εφόσον τα αγαθά που αφορά η σύμβαση μεταπωλούνται από τον αγοραστή σε χώρους ή οικόπεδα που ανήκουν στον ίδιο τον αγοραστή ή συνδεδεμένα μ' αυτόν πρόσωπα, τότε αυτή δεν καλύπτεται από το τεκμήριο νομιμότητας του Κανονισμού 330/2010. Πολλώ δε μάλλον, όταν υπάρχει κίνδυνος σωρευτικού αποτελέσματος στεγανοποίησης της αγοράς, λόγω της ύπαρξης παρόμοιων συμφωνιών που συνάπτονται παράλληλα μεταξύ προμηθευτών και αγοραστών οι οποίοι ανήκουν σε διαφορετικά δίκτυα·

ΙΙΙ.3.2. Οι πιθανολογούμενες παραβάσεις στην υπό κρίση υπόθεση

44) Όπως προαναφέρθηκε, αντικείμενο της εξεταζόμενης υπόθεσης είναι ορισμένες συμβάσεις προμήθειας υγρών καυσίμων, οι οποίες συνάπτονται μεταξύ εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά και του αγοραστή – αδειούχου λειτουργίας πρατηρίου υγρών καυσίμων (πρατηριούχου), όταν η λιανική πώληση γίνεται διά πρατηρίων DODOs, δηλαδή διά πρατηρίων που ανήκουν κατά κυριότητα στον πρατηριούχο (ή σε συνδεδεμένο με αυτόν πρόσωπο) και τα λειτουργεί ο ίδιος ο πρατηριούχος, χωρίς δηλαδή να ανήκει το πρατήριο στο ιδιόκτητο κάθετο δίκτυο της εταιρίας. Σύμφωνα με την επίμαχη πρακτική στις εν λόγω συμβάσεις, οι εταιρίες εμπορίας μισθώνουν το οικόπεδο/πρατήριο από τον πρατηριούχο (ή συνδεδεμένο με αυτόν πρόσωπο), στον οποίο ανήκει η χρήση κατά κυριότητα ή και με μίσθωση το οικόπεδο/πρατήριο και στη συνέχεια (με μία σύμβαση παρεπόμενη της κύριας/σύμβασης εμπορικής συνεργασίας) υπεκμισθώνουν το οικόπεδο/πρατήριο στον πρατηριούχο. Στην πράξη, ο προμηθευτής μισθώνει το οικόπεδο από τον πρατηριούχο ή συνδεδεμένο με αυτόν πρόσωπο, ταυτόχρονα (ή μερικές ημέρες αργότερα) συνάπτεται σύμβαση εμπορικής συνεργασίας μεταξύ

του προμηθευτή και του πρατηριούχου και στο ίδιο ιδιωτικό συμφωνητικό εμπορικής συνεργασίας [ή και με ξεχωριστή σύμβαση (ιδιωτικό συμφωνητικό) παραχώρησης χρήσης ακινήτου] ο προμηθευτής υπεκμισθώνει το ακίνητο στον ίδιο πρατηριούχο ή άλλο συνδεδεμένο με αυτόν πρόσωπο. Οι εν λόγω συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας συμφωνείται να έχουν διάρκεια άνω της πενταετίας ή να τρέπονται σε αορίστου χρόνου διά σιωπηρής παρατάσεως. Εμφανίζεται, έτσι, το οικόπεδο/πρατήριο να ανήκει στην εταιρία εμπορίας, ενώ αυτό δεν ισχύει (αφού οι πρατηριούχοι – ιδιοκτήτες του οικοπέδου το έχουν εκμισθώσει στην εταιρία).

45) Παρόλο που δεν τίθεται, εν προκειμένω, ζήτημα ιδιαίτερα σοβαρού περιορισμού του ανταγωνισμού κατά την έννοια των κείμενων ενωσιακών και εθνικών διατάξεων για τις κάθετες συμφωνίες, εν τούτοις οι υπό εξέταση συμβάσεις ενδέχεται να είναι προβληματικές από τη σκοπιά του δικαίου του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι περιέχουν υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού άνω της πενταετίας κατά τα προαναφερθέντα (βλ. άρθρο 5 του Κανονισμού 330/2010). Στην περίπτωση αυτή, οι συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ προμηθευτών και αγοραστών/πρατηριούχων ενδέχεται να δημιουργήσουν σωρευτικό αποτέλεσμα στεγανοποίησης της αγοράς, δημιουργώντας φραγμούς εισόδου στην αγορά ή εμπόδιο στην ενίσχυση του μεριδίου ενός ανταγωνιστή. Άλλωστε, όπως ορίζεται και στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, το ευεργέτημα της απαλλαγής του Κανονισμού 330/2010 για τις κάθετες συμβάσεις «*δεν καλύπτει τα τεχνάσματα που χρησιμοποιούνται σχετικά με την ιδιοκτησία για την παράκαμψη του ορίου των πέντε ετών, όπως η μεταβίβαση από τον διανομέα στον προμηθευτή των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας σε χώρους ή οικόπεδα για περιορισμένη μόνο περίοδο*» (σκ. 67). Και τούτο, διότι με την πρακτική αυτή επιχειρείται να παρακαμφθεί το όριο των 5 ετών της ρήτρας μη ανταγωνισμού που τίθεται στον ως άνω Κανονισμό.

46) Σύμφωνα με τα στοιχεία της προκαταρκτικής έρευνας, και χωρίς αυτό να υπέχει οριστική κρίση της Επιτροπής ως προς τη διαπίστωση ή μη παράβασης στην κρινόμενη υπόθεση, η συμβατική ελευθερία του πρατηριούχου να προμηθεύεται από όποια εταιρία εμπορίας επιθυμεί φαίνεται ότι περιορίζεται υπέρμετρα – στις περιστάσεις της εξεταζόμενης υπόθεσης – από πολυετείς (άνω της πενταετίας) αποκλειστικές συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας με μία συγκεκριμένη εταιρία εμπορίας. Με τον τρόπο αυτό, από ένα σημείο πώλησης (πρατήριο υγρών καυσίμων) προωθείται, τελικά, το προϊόν ενός μόνο σήματος για υπέρμετρα μεγάλο χρονικό διάστημα, χωρίς τα εν λόγω σημεία πώλησης να είναι διεκδικήσιμα από ανταγωνιστικούς προμηθευτές. Η εν λόγω πρακτική αμβλύνει το διασηματικό ανταγωνισμό και ενδέχεται να στεγανοποιεί τη σχετική αγορά, αφού οι ανταγωνιστές-προμηθευτές δεν έχουν επαρκή περιθώρια να αυξήσουν τα μερίδιά τους επί ίσοις όροις και περιορίζονται, έτσι, οι δυνατότητες εισόδου ή επέκτασής τους στην αγορά. Εν προκειμένω, μάλιστα, υπάρχουν παράλληλα δίκτυα κάθετων συμφωνιών, εντός των οποίων κάθε εταιρία εμπορίας πετρελαιοειδών δεσμεύει, διά της ως άνω πρακτικής, πάνω από πενταετία πρατήρια (ιδιοκτησίας του πρατηριούχου) ώστε να μην εμπορεύονται (προμηθεύονται και διανέμουν) προϊόντα άλλου σήματος από άλλον προμηθευτή, και προκαλείται έτσι ενδεχομένως, σωρευτικό αποτέλεσμα στεγανοποίησης της λιανικής αγοράς[49].

47) Σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιμετώπισε, κατά το παρελθόν, παρόμοια περίπτωση και έκανε δεκτή την ανάληψη δεσμεύσεων από εταιρία πετρελαιοειδών για συμβάσεις με πρατηριούχους, οι οποίες είχαν δυνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό παρεμφερή με αυτά της παρούσας υπόθεσης. Ειδικότερα, στην υπόθεση Case COMP/B-1/38.348 - REPSOL C.P.P, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διερεύνησε

[49] Κατευθυντήριες γραμμές στον Κανονισμό 330/2010, σκ. 143.

κάθετες συμφωνίες αποκλειστικής προμήθειας υγρών καυσίμων της εταιρίας πετρελαιοειδών REPSOL CPP με πρατήρια υγρών καυσίμων στην Ισπανία για την αποκλειστική προμήθεια υγρών καυσίμων. Κατά κανόνα, η διάρκεια των ρητρών μη ανταγωνισμού που περιέχονταν σε αυτές τις συμφωνίες ήταν 5 έτη. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις η διάρκεια της ρήτρας μη ανταγωνισμού κυμαίνονταν από 25 έως 40 έτη, ανάλογα με τον τύπο της σύμβασης. Επρόκειτο είτε για συμβάσεις επικαρπίας, όπου η REPSOL αποκτούσε το δικαίωμα της επικαρπίας επί του οικοπέδου, είτε για συμβάσεις εκμίσθωσης, όπου η REPSOL αποκτούσε δικαίωμα μίσθωσης του ακινήτου[50]. Κατά την προκαταρκτική της εκτίμηση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι οι σχετικές συμφωνίες μπορούσαν να εγείρουν ανησυχίες από απόψεως δικαίου του ανταγωνισμού, αφού – δυνάμει των εν λόγω ρητρών – άλλοι προμηθευτές (ανταγωνιστές της REPSOL) δεν μπορούσαν να πωλήσουν υγρά καύσιμα σε πρατηριούχους που είχαν δεσμευτεί με τη ρήτρα αποκλειστικότητας στις συμβάσεις τους με τη REPSOL. Έτσι, εκτιμήθηκε ότι οι εν λόγω συμβάσεις μπορούσαν να οδηγήσουν σε στεγανοποίηση της αγοράς και περιορισμό του διασηματικού ανταγωνισμού, λαμβανομένων ιδίως υπόψη:

α) της έκτασης των υποχρεώσεων μη ανταγωνισμού που επιβαλλόταν από τη REPSOL,

β) της σημαντικής διάρκειας των υποχρεώσεων μη ανταγωνισμού, ειδικά στις περιπτώσεις των συμβάσεων του τύπου επικαρπίας ή μίσθωσης, οι οποίες ήσαν διαρκείας μεταξύ 25 και 40 ετών και

γ) της σχετικά αδύναμης θέσης των πρατηριούχων και κατ' επέκταση των τελικών καταναλωτών έναντι των προμηθευτών.

Σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασης, η αγορά ήταν προσβάσιμη μόνο με δυσκολία από ανταγωνιστές που επιθυμούσαν να εισέλθουν σε αυτή ή να αυξήσουν το μερίδιό τους σε αυτή.[51] Η Repsol, με σκοπό να εξαλείψει τις προαναφερόμενες ανησυχίες, ανέλαβε να τροποποιήσει τη συμπεριφορά της, αναλαμβάνοντας τις ακόλουθες δεσμεύσεις που αποδέχθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- να απέχει εφεξής από τη σύναψη μακροχρόνιων (άνω της πενταετίας) συμβάσεων αποκλειστικότητας,
- να προσφέρει στους εν λόγω πρατηριούχους τη δυνατότητα να λήξουν τις υφιστάμενες συμβάσεις πριν την προγραμματισμένη λύση τους,
- να δημοσιοποιήσει τη λήξη των επίμαχων συμβάσεων αποκλειστικής προμήθειας διανομής καυσίμων και την προσφορά της στους αντισυμβαλλόμενους να λήξουν πρόωρα τις συμβάσεις αυτές. Η δημοσιοποίηση θα γινόταν από την ίδια τη REPSOL μέσω του διαδικτύου, ή θα είχε τη μορφή επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, το οποίο θα τη δημοσίευε μέσω του διαδικτύου ή θα τη δημοσίευε η REPSOL διά του διαδικτύου τον πρώτο μήνα κάθε τριμήνου.

III.3.3. Συμπέρασμα

48) Ενόψει των ανωτέρω, κατά την προκαταρκτική εκτίμηση της Επιτροπής, πιθανολογείται ότι οι εξεταζόμενες συμβάσεις αποκλειστικής συνεργασίας μεταξύ των εταιρειών εμπορίας και των

---

[50] Η REPSOL να κτίσει ή να ανακαινίσει τις εγκαταστάσεις και να αποκτήσει δικαίωμα μίσθωσης ή επικαρπίας για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (συνήθως 25-40 έτη). Σε αυτές τις περιπτώσεις, η REPSOL υπεκμίσθωνε (lease back) το πρατήριο στον πρατηριούχο και γινόταν ο αποκλειστικός προμηθευτής του πρατηρίου για όλη τη διάρκεια του δικαιώματος

[51] Αυτό οφειλόταν κυρίως στη σημαντική καθετοποίηση των δικτύων, το σωρευτικό αποτέλεσμα των παράλληλων δικτύων των κάθετων περιορισμών, στις δυσκολίες στο να εγκαθιδρυθεί ένα εναλλακτικό δίκτυο και σε άλλες συνθήκες ανταγωνισμού (βασικά ο κορεσμός της αγοράς και η φύση του προϊόντος).

πρατηριούχων υγρών καυσίμων (με την προαναφερόμενη μέθοδο μίσθωσης και υπεκμίσθωσης) ενδέχεται να στεγανοποιούν την αγορά λιανικής πώλησης υγρών καυσίμων και να περιορίζουν την είσοδο ή/και επέκταση (νέων) ανταγωνιστών, κατά τρόπο που ενδεχομένως αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 1 του ν.703/77 και 101 ΣΛΕΕ. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται στα στοιχεία της προκαταρκτικής έρευνας και δεν διαλαμβάνει οριστική κρίση της Επιτροπής ως προς τη διαπίστωση ή μη παράβασης στην κρινόμενη υπόθεση.

IV. ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

49) Στις αρχές 2013 ξεκίνησαν προπαρασκευαστικές συζητήσεις της Γ.Δ.Α. με εκπροσώπους των εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών που διατηρούσαν σε ισχύ τις επίμαχες συμβάσεις, με στόχο να διερευνηθεί η δυνατότητα αντιμετώπισης των προβλημάτων ανταγωνισμού που είχαν εντοπιστεί μέσω της διαδικασίας ανάληψης δεσμεύσεων. Κατόπιν αυτών, όλες οι εταιρίες εμπορίας υπέβαλαν προτάσεις ανάληψης δεσμεύσεων το Μάρτιο και Απρίλιο του 2013[52] και ακολούθως, μετά από δεύτερη σειρά συναντήσεων που είχαν ως στόχο τη βελτίωση των αρχικών προτάσεων που είχαν υποβληθεί, το Σεπτέμβριο και Οκτώβριο του 2013[53]. Ακολούθησαν και νέες διαβουλεύσεις, ως αποτέλεσμα των οποίων οι εταιρίες υπέβαλλαν επικαιροποιημένες προτάσεις τον Ιούνιο και Ιούλιο του 2014[54]. Οι τελευταίες αυτές προτάσεις εξετάστηκαν αναλυτικά στην υπ' αρ. πρωτ. 6550/11.9.2014 εισήγηση και αποτέλεσαν τη βάση συζήτησης στις συνεδριάσεις ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

50) Κατά τη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όλες οι εμπλεκόμενες εταιρίες εμπορίας εξεδήλωσαν την πρόθεσή τους να προβούν εκ νέου σε τροποποίηση των δεσμεύσεων που υπέβαλαν με τα ως άνω υπομνήματά τους, προκειμένου αφενός να ανταποκριθούν στα σχόλια και τις παρατηρήσεις των μελών της Επιτροπής, και αφετέρου να διασφαλίσουν την κατά το δυνατό ομοιόμορφη εφαρμογή τους[55]. Πράγματι, σε συνέχεια των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν κυρίως στη συνεδρίαση της 28.01.2015 και στη διάσκεψη της 04.02.2015, οι εταιρίες εμπορίας πρότειναν την ανάληψη δεσμεύσεων με το ακόλουθο ενιαίο περιεχόμενο[56]:

«Α. Ως προς το χρονικό σημείο αποδέσμευσης του πρατηριούχου

i. Νέες συμβάσεις και συμβάσεις που λήγουν πριν από την απόφαση της ΕΑ περί δεσμεύσεων

Από τη δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης της ΕΑ η εταιρεία αναλαμβάνει την υποχρέωση να μη συνάπτει συμβάσεις όπως οι υπό έλεγχο, δηλαδή συμβάσεις με ρήτρα μη άσκησης ανταγωνισμού διάρκειας άνω της πενταετίας, όταν τα πρατήρια αυτά ανήκουν κατά κυριότητα στον πρατηριούχο ή εκμισθώνονται από τον

[52] Βλ. σχετικά έγγραφα με υπ' αρ. πρωτ. 2510/19.3.2013 (ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΕ), 2511/19.3.2013 (ΕΚΟ), 2482/19.3.2013 (CORAL AE), 2481/19.3.2013 (AVINOIL AE), 3439/22.4.2013 (CYCLON AE), 2430/15.3.2013 (ΕΛΙΝΟΙΛ Α.Ε.), 2303/12.3.2013 και 2323/14.3.2013 (AEGEAN OIL), 2642/26.3.2013 (MAMIDOIL JETOIL) καθώς και 2628/22.3.2013 (ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ).

[53] Βλ. σχετικά έγγραφα με υπ' αρ. πρωτ. 7660/2.10.2013 (κοινή επιστολή ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΕ και ΕΚΟ), 7582/30.9.2013 (CORAL AE), 7581/30.9.2013 (AVINOIL AE), 7555/30.9.2013 (CYCLON AE), 7710/4.10.2013 (ΕΛΙΝΟΙΛ Α.Ε.), 7954/11.10.2013 (AEGEAN OIL), 8836/11.11.2013 (MAMIDOIL JETOIL) καθώς και 7514/27.9.2013 (ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ).

[54] Βλ. σχετικά έγγραφα με υπ' αρ. πρωτ. 4943/4.7.2014 (κοινή επιστολή ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΕ και ΕΚΟ), 4755/27.6.2014 (CORAL AE), 4754/27.6.2014 (AVINOIL AE), 4749/27.6.2014 (CYCLON AE), 5132/10.7.2014 (ΕΛΙΝΟΙΛ Α.Ε.), 5082/8.7.2014 (AEGEAN OIL), 4981/4.7.2014 (MAMIDOIL JETOIL) καθώς και 4387/16.6.2014 (ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ).

[55] Βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 13.11.2014 και Πρακτικά Συνεδρίασης 28.01.2015.

[56] Βλ. σχετικά έγγραφα με υπ' αρ. πρωτ. 39/9.2.2015 (κοινή επιστολή ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΕ και ΕΚΟ), 44/9.2.2015 (CORAL AE), 45.9.2.2015 (AVINOIL AE), 43/9.2.2015 (CYCLON AE), 42/9.2.2015 (ΕΛΙΝΟΙΛ Α.Ε.), 50/12.2.2015 (AEGEAN OIL), 46/9.2.2015 (MAMIDOIL JETOIL) καθώς και 40/9.2.2015 (ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ)

πρατηριούχο ή από συνδεόμενα με αυτόν πρόσωπα στην εταιρεία και στη συνέχεια επαναμισθώνονται σε αυτόν.

Αναφορικά με συμβάσεις που εμπίπτουν στον έλεγχο της ΓΔΑ και έχουν λήξει ή θα λήξουν πριν από την απόφαση της ΕΑ, η εταιρία αναλαμβάνει την υποχρέωση, αν και εφόσον συμφωνηθεί με τον κατά περίπτωση πρατηριούχο η ανανέωση της συνεργασίας, η μέγιστη διάρκεια αυτής (εμπορική συνεργασία και τυχόν συμβάσεις μίσθωσης και υπεκμίσθωσης) να είναι πέντε έτη.

Σε όλες τις εδώ περιγραφόμενες μελλοντικές συμβάσεις μεταξύ της εταιρείας και πρατηριούχων, η εταιρεία δεσμεύεται ότι δεν θα περιλαμβάνεται ρήτρα ή όρος ανανέωσης συνεργασίας πέραν της πενταετίας ή οιοσδήποτε άλλος όρος που να κατατείνει στο αποτέλεσμα αυτό.

ii. Συμβάσεις που λήγουν μετά την απόφαση της ΕΑ περί δεσμεύσεων

Οι συμβάσεις που έχουν ήδη διαρκέσει ή προβλέπεται να διαρκέσουν πέραν της πενταετίας να κατηγοριοποιηθούν ως κατωτέρω ως προς την σταδιακή χορήγηση δικαιώματος στον πρατηριούχο να διακόψει τις ανωτέρω συμβάσεις:

Έτος σύναψης σύμβασης	*Λύση σύμβασης**
2013-2014	*31/12/2019*
2011-2012	*31/12/2018*
2009-2010	*31/12/2017*
2007-2008	*31/12/2016*
2006 και προγενέστερα	*31/12/2015*

**: ή νωρίτερα εφόσον στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά.*

Ειδικότερα:

1. Συμβάσεις με έναρξη προ του 2006

Για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί προ της 31-12-2006 και προβλέπεται λύση τους μετά τη δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης της ΕΑ, προτείνεται ως χρονικό σημείο απόκτησης του δικαιώματος αποδέσμευσης των πρατηριούχων να ορίζεται η 31.12.2015 (ή νωρίτερα, εφόσον στη σύμβαση προβλέπεται λήξη πριν από την 31.12.2015).

2. Συμβάσεις με έναρξη 2007-2008

Για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί κατά την περίοδο 1.1.2007/ 31.12.2008 και προβλέπεται λύση τους μετά τη δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης της ΕΑ, προτείνεται το χρονικό σημείο απόκτησης του δικαιώματος αποδέσμευσης των πρατηριούχων να ορίζεται η 31/12/2016 (ή νωρίτερα, εφόσον στη σύμβαση προβλέπεται λήξη πριν από την 31/12/2016).

3. Συμβάσεις με έναρξη 2009-2010:

Για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί κατά την περίοδο 1.1.2009/ 31.12.2010 και προβλέπεται λύση τους μετά τη δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης της ΕΑ, προτείνεται το χρονικό σημείο απόκτησης του δικαιώματος αποδέσμευσης των πρατηριούχων να ορίζεται η 31/12/2017 (ή νωρίτερα, εφόσον στη σύμβαση προβλέπεται λήξη πριν από την 31/12/2017).

4. Συμβάσεις με έναρξη 2011-2012:

Για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί κατά την περίοδο 1.1.2011/ 31.12.2012 και προβλέπεται λύση τους μετά τη δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης της ΕΑ, προτείνεται αυτές να διαρκέσουν έως την 31/12/2018 (ή νωρίτερα, εφόσον στη σύμβαση προβλέπεται λήξη πριν από την 31.12.2018).

5. Συμβάσεις με έναρξη 2013-2014:

Για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί κατά την περίοδο 1.1.2013/ 31.12.2014 και προβλέπεται λύση τους μετά τη δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης της ΕΑ, προτείνεται αυτές να διαρκέσουν έως την 31/12/2019 (ή νωρίτερα, εφόσον στη σύμβαση προβλέπεται λήξη πριν από την 31/12/2019).

Β. Ως προς τις οφειλές και τον χρόνο εξόφλησης αυτών

Η, συνεπεία της απόφασης της Ε.Α., απόκτηση του δικαιώματος αποδέσμευσης του πρατηριούχου δίνει το δικαίωμα στην εταιρία να αναζητήσει την εξόφληση κάθε είδους οφειλής των πρατηριούχων από τις ανωτέρω συμβάσεις κατά τη λύση τους.

Στην έννοια των οφειλών περιλαμβάνονται:

- *Υπόλοιπα προκαταβληθέντων μισθωμάτων,*
- *Ποσό ανάλογο προς το υπόλοιπο διάστημα της συμβατικής διάρκειας των συμβάσεων επί του προκαταβληθέντος κατά την κατάρτιση των συμβάσεων εφάπαξ ποσού,*
- *Ληξιπρόθεσμα μισθώματα από τον πρατηριούχο,*
- *Ανεξόφλητα τιμολόγια αγοράς προϊόντων (καυσίμων, λιπαντικών κλπ),*
- *Ανεξόφλητο ποσό χορηγηθείσας εμπορευματικής πίστωσης,*
- *Αναπόσβεστη (ανάλογη προς το υπόλοιπο διάστημα της συμβατικής διάρκειας των συμβάσεων) επένδυση της εταιρείας.*

Με τη λήξη των συμβάσεων (είτε κατά τα προβλεπόμενα σε αυτές είτε κατά το χρονοδιάγραμμα της ενότητας Α.ii ανωτέρω), τα μέρη θα αποδεσμεύονται αυτοδικαίως.

- *Τυχόν σύναψη νέας σύμβασης εμπορικής συνεργασίας θα έχει ανώτατη διάρκεια πέντε έτη, κατά τα οριζόμενα στην Ενότητα Α.i ανωτέρω και μπορεί να ορίζεται διακανονισμός για την αποπληρωμή των οφειλομένων ποσών.*
- *Σε περίπτωση μη σύναψης νέας σύμβασης εμπορικής συνεργασίας μεταξύ των μερών οι τυχόν οφειλές θα καταβληθούν κατά τη συμφωνία των μερών είτε αμέσως είτε με διακανονισμό. Κατ' εξαίρεση εφόσον υπάρχουν οφειλές από υπόλοιπα προκαταβληθέντων μισθωμάτων και αναπόσβεστες επενδύσεις των εταιρειών, η αποδέσμευση θα γίνεται με την εξόφληση των εν λόγω οφειλών σε διάστημα όχι πέραν των 18 μηνών από τις οριζόμενες κατά τα ανωτέρω λύσεις των συμβάσεων.*

Γ. Ως προς την ενημέρωση των πρατηριούχων

Η εταιρία δεσμεύεται να αποστείλει συστημένη επιστολή στους αντισυμβαλλόμενους στις ανωτέρω συμβάσεις, των οποίων την σύμβαση εμπορικής συνεργασίας επηρεάζει η απόφαση της Ε.Α., εντός 60 ημερών από τη δημοσίευση σε ΦΕΚ της απόφασης της Ε.Α. Η επιστολή θα περιέχει ως ελάχιστο περιεχόμενο: α) την ενημέρωση για την απόφαση της Επιτροπής, β) τις επιλογές του εκάστοτε παραλήπτη, γ) τις κρίσιμες ημερομηνίες ως προς την κάθε περίπτωση, δ) τη δυνατότητα επιλογής είτε της άμεσης εξόφλησης των οφειλομένων είτε το τυχόν διακανονισμό αυτών, ε) το προτεινόμενο απ' αυτές χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής των οφειλών τους κατά τη λύση της σύμβασης, στ) καθώς και ότι η τυχόν παράλειψη απάντησης δεν επηρεάζει την αυτόματη λύση της σύμβασης. Οι εν λόγω επιστολές θα κοινοποιούνται και στην Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Δύο μήνες πριν ο εκάστοτε πρατηριούχος αποκτήσει δικαίωμα αποδέσμευσης από τη σύμβαση κατά τα οριζόμενα στην ενότητα Α.ii ανωτέρω, η εταιρία αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποστείλει υπομνηστική συστημένη επιστολή με περιεχόμενο παρόμοιο με αυτό της προηγούμενης παραγράφου. Η εν λόγω επιστολή θα κοινοποιείται και στην Επιτροπή Ανταγωνισμού».

V. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ

V.1 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ

51) Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011 (πρώην άρθρο 9 του ν. 703/77): «*Αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού πιθανολογεί, κατά τη διάρκεια σχετικής έρευνας που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ή καταγγελίας, παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 ή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορεί με απόφασή της να αποδέχεται, εκ μέρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, την ανάληψη δεσμεύσεων προς παύση της πιθανολογούμενης παράβασης και να καθιστά τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων…*». Συναφώς, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 «*1. Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών είναι αρμόδιες να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Προς το σκοπό αυτό, δύνανται, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, να εκδίδουν τις ακόλουθες αποφάσεις: […] - για την αποδοχή ανάληψης δεσμεύσεων […]*»[57]. Ως εκ τούτου, η Ε.Α. δύναται να αποδεχθεί πρόταση δεσμεύσεων και κατ' εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ (στο πλαίσιο της αρχής της δικονομικής αυτονομίας και βάσει των κείμενων διαδικαστικών κανόνων).

52) Επισημαίνεται ότι κατά πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία η Ε.Α. – όπως άλλωστε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι αντίστοιχες αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης – διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά την επιλογή άσκησης των εξουσιών που της απονέμει το άρθρο 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011 και το άρθρο 13 του Κανονισμού Λειτουργίας Ε.Α. και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούται στην αποδοχή δεσμεύσεων που προτείνουν οι επιχειρήσεις, αλλά προβαίνει στην αποδοχή τους μόνον όταν κρίνει ότι αυτό αρμόζει ενόψει όλων των περιστάσεων[58]. Στο πλαίσιο της διακριτικής της ευχέρειας, η Ε.Α. λαμβάνει ιδίως υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες: (α) να μην πρόκειται για περιπτώσεις σοβαρών παραβάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού, όπως καρτέλ και συμπράξεις με ιδιαίτερα σοβαρούς περιορισμούς ή σοβαρές καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης, δεδομένου ότι στις περιπτώσεις αυτές «η επιβολή προστίμου θεωρείται σκόπιμη»[59] και (β) να συντρέχουν λόγοι αποτελεσματικότητας που να δικαιολογούν τον τερματισμό της διαδικασίας και την απόφαση της

---

[57] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, ΕΕ L 1, 04/01/2003, σελ. 1.

[58] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010, σκ. 9. Σχετικά με την ευρεία διακριτική ευχέρεια των αρχών ανταγωνισμού στην ενωσιακή νομολογία για την αποδοχή ή μη των προτεινόμενων δεσμεύσεων, βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ C-441/07 P, Επιτροπή κατά Alrosa Company Ltd, παρ. 59-69, 94 & 115, καθώς και τις Προτάσεις Γενικής Εισαγγελέως Juliane Kokott της 17ης Σεπτεμβρίου 2009 στην ίδια ίδιας υπόθεση, σκ. 80-90.

[59] Βλ. αιτιολογική σκέψη 13 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003: «…Σε περιπτώσεις, στις οποίες η Επιτροπή σκοπεύει να επιβάλλει πρόστιμο, δεν ενδείκνυνται αποφάσεις δέσμευσης…». Σε επίπεδο κρατών μελών της Ένωσης, βλ. ενδεικτικά Ανακοίνωση της Βρετανικής Αρχής Ανταγωνισμού (OFT), Incorporating the Office of Fair Trading's guidance as to the circumstances in which it may be appropriate to accept commitments, Δεκ. 2004, σημεία 4.3 - 4.5, καθώς και Ανακοίνωση της Γαλλικής Αρχής Ανταγωνισμού (Autoriti de la concurrence), Notice on competition commitments, Μάρτ. 2009, σημείο 11. Η επιβολή προστίμου σε περιπτώσεις σοβαρών παραβάσεων κρίνεται παγίως αποτελεσματικότερη από απόψεως πολιτικής ανταγωνισμού, καθώς το πρόστιμο διαθέτει αποτρεπτικό χαρακτήρα, όχι μόνο έναντι των αποδεκτών της απόφασης, αλλά και έναντι κάθε άλλης επιχείρησης, η οποία θα είχε πρόθεση να υιοθετήσει παρόμοια συμπεριφορά. Σε αντίθετη περίπτωση, ελλοχεύει ο κίνδυνος η διαδικασία υποβολής και αποδοχής δεσμεύσεων να χρησιμοποιείται από την εκάστοτε επιχείρηση που παραβίασε τις διατάξεις του δικαίου του ανταγωνισμού ως μηχανισμός αποτροπής επιβολής των προβλεπόμενων εκ του νόμου κυρώσεων.

Επιτροπής να απόσχει από την έκδοση απόφασης απαγόρευσης των υπό εξέταση πρακτικών[60]. Οι βασικές αυτές αρχές εξειδικεύονται πλέον και στην υπ' αριθμ. 588/2014 απόφαση κανονιστικού περιεχομένου της Ε.Α. αναφορικά με τους όρους, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία αποδοχής δεσμεύσεων.

53) Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτό, η Ε.Α. κατά κανόνα δεν αποδέχεται δεσμεύσεις στην περίπτωση ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών του ανταγωνισμού αναφορικά με τον καθορισμό τιμών ή/και τη νόθευση διαγωνισμών ή/και τον περιορισμό της παραγωγής ή/και την εφαρμογή ποσοστώσεων ή/και την κατανομή των αγορών. Κατά την αξιολόγησή της η Ε.Α. λαμβάνει υπόψη της παράγοντες οι οποίοι ανάγονται στη φύση του προϊόντος ή της υπηρεσίας, τη δομή της αγοράς, το μερίδιο αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, τους φραγμούς εισόδου, το εύρος και την ένταση των πιθανολογούμενων επιζήμιων αποτελεσμάτων στον ανταγωνισμό και στους καταναλωτές, καθώς και τη διάρκεια, την εμβέλεια, το σύνθετο χαρακτήρα και την πολλαπλότητα της παράβασης. Περαιτέρω, η Ε.Α. δεν αποδέχεται δεσμεύσεις εάν, μεταξύ άλλων, οι δεσμεύσεις είναι αόριστες ή τελούν υπό όρους ή δεν εξυπηρετούν την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας[61]. Με άλλα λόγια, οι δεσμεύσεις πρέπει να είναι σαφείς, ορισμένες, ικανές και πρόσφορες να παύσουν τις πιθανολογούμενες παραβάσεις και να αποκαταστήσουν τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά, να μπορούν να εκτελεστούν από αυτούς που τις αναλαμβάνουν και να υλοποιηθούν πλήρως, άμεσα, ή εντός ευλόγου καθορισμένου χρόνου[62]. Αντιστρόφως, προκειμένου να θεωρηθεί κατάλληλη η αποδοχή δεσμεύσεων κατ' αρχήν πρέπει τα υφιστάμενα προβλήματα ανταγωνισμού να είναι ευχερώς προσδιορίσιμα, τα προβλήματα ανταγωνισμού να αντιμετωπίζονται πλήρως από τις προσφερόμενες δεσμεύσεις και να μη δημιουργούνται νέα, τα προβλήματα ανταγωνισμού να δύνανται να επιλυθούν αποτελεσματικά και ει δυνατόν σε σύντομο χρονικό διάστημα και οι δεσμεύσεις να συμβάλλουν στην εξοικονόμηση πόρων της ΕΑ και την επιτάχυνση και αποτελεσματικότητα της διαδικασίας, οι οποίες εξυπηρετούνται όταν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους να αναλάβουν δεσμεύσεις όσο το δυνατόν νωρίτερα[63]. Τέλος, η αποδοχή δεσμεύσεων από την ΕΑ σε συγκεκριμένη υπόθεση δεν δεσμεύει σε καμία περίπτωση την ΕΑ σε υπάρχουσες ή μελλοντικές διαδικασίες ή υποθέσεις και δεν δημιουργεί οποιοδήποτε δικαίωμα ή εύλογη προσδοκία για την επίλυση υφιστάμενων ή μελλοντικών υποθέσεων ή διαδικασιών με την αποδοχή δεσμεύσεων.

V.2 ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

---

[60] Βλ. κατ' αναλογία τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τη δυνατότητα αποδοχής δεσμεύσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια του άρθρου 9 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 (MEMO/04/217, 17.9.2004): «The Commission is never obliged to terminate its proceedings by adopting an "Article 9" commitment decision, but it can consider such a decision if and when: the companies under investigation are willing to offer commitments which remove the Commission's initial competition concern as expressed in a preliminary assessment, the case is not one where a fine would be appropriate (this therefore excludes commitment decisions in hardcore cartel cases), efficiency reasons justify that the Commission limits itself to making the commitments binding, and does not issue a formal prohibition decision».

[61] Βλ. απόφαση Ε.Α. 588/2014, παρ. 3 επ. καθώς και απόφαση Ε.Α. 538/VI/2012 (Forthnet), παρ. 67.

[62] Βλ. κατ' αναλογία απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Bundesliga, ΕΕ 2005 L134/46, σκ. 25-35. Δηλώσεις γενικών προθέσεων χωρίς δημιουργία υποχρεώσεων, η τήρηση των οποίων δεν μπορεί να ελεγχθεί, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές: βλ. κατ' αναλογία, απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, MSG Media Services, ΕΕ 1994 L364/1, σκ. 98-99. Η υλοποίηση των δεσμεύσεων δεν πρέπει να εξαρτάται από τη βούληση ενός τρίτου που δεν δεσμεύεται από αυτές. Όταν οι δεσμεύσεις δεν μπορούν να εφαρμοστούν χωρίς την συμφωνία τρίτων, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πρέπει να υποβάλλουν αποδεικτικά στοιχεία ότι ο τρίτος συμφωνεί. Οι δεσμεύσεις μπορούν να περιλαμβάνουν μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα ή συνδυασμό των δύο. Η παρακολούθηση των δεσμεύσεων πρέπει να είναι ευχερής. Οι επιχειρήσεις δύνανται να προτείνουν μηχανισμούς ελέγχου της εφαρμογής των δεσμεύσεων μέσω της συμμετοχής τρίτων προσώπων, όπως για παράδειγμα ανεξαρτήτων εντολοδόχων παρακολούθησης της εφαρμογής, για τους οποίους η δαπάνη θα βαρύνει τις ίδιες

[63] Βλ. Σύσταση του Δικτύου Ευρωπαϊκών Αρχών Ανταγωνισμού σχετικά με τη διαδικασία αποδοχής δεσμεύσεων (ECN Recommendation on Commitment Procedures), σκ. I.11

54) Οι προτάσεις ανάληψης δεσμεύσεων από μέρους των εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών ΕΚΟ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΜΑΜIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, ΕΛΙΝΟΙΛ, AEGEAN, AVIN, CORAL, CYCLON πληρούν τους όρους και προϋποθέσεις της υπ' αριθμ. 588/2014 απόφασης της Ε.Α. και, ως εκ τούτου, κρίνονται παραδεκτές.

V.3 ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

55) Κατά την ομόφωνη κρίση των μελών της Επιτροπής, οι δεσμεύσεις που πρότειναν οι εταιρίες ΕΚΟ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΜΑΜIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, ΕΛΙΝΟΙΛ, AEGEAN, AVIN, CORAL και CYCLON, όπως αυτές τροποποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής (βλ. ενότητα IV ανωτέρω), μπορούν να γίνουν αποδεκτές κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011. Και τούτο, για τους ακόλουθους κυρίως λόγους:

56) Οι ως άνω δεσμεύσεις είναι ικανές να οδηγήσουν σε παύση της ενδεχόμενης παράβασης, ενώ είναι και επαρκείς από απόψεως αντικειμένου, πεδίου εφαρμογής και χρονικής εμβέλειας. Πιο συγκεκριμένα, οι προταθείσες δεσμεύσεις παρέχουν επαρκή εχέγγυα αφενός ότι οι εταιρίες εμπορίας θα απέχουν εφεξής από τη σύναψη των επίμαχων μακροχρόνιων (άνω της πενταετίας) συμβάσεων αποκλειστικότητας με τους πρατηριούχους, και αφετέρου ότι οι υφιστάμενες συμβάσεις δύναται να λυθούν ή/και να τροποποιηθούν κατά το σκέλος αυτό (δηλ. ως προς την εξεταζόμενη ρήτρα μη ανταγωνισμού), εντός ευλόγου, υπό τις περιστάσεις, χρονικού διαστήματος (κλιμακωτά και ανάλογα με την προβλεπόμενη συμβατική διάρκειά τους, με έτος έναρξης λύσης των παλαιότερων συμβάσεων το 2015 και των πλέον πρόσφατων έως το 2019). Παράλληλα, οι δεσμεύσεις περιλαμβάνουν πρόσθετες διασφαλίσεις αναφορικά με τη διαδικασία ομαλής αποδέσμευσης των πρατηριούχων από τις επίμαχες συμβατικές σχέσεις αποκλειστικής συνεργασίας, αναφορικά ιδίως με τυχόν οφειλές των πρατηριούχων προς τις εταιρίες εμπορίας και τον τρόπο εξόφλησής τους. Με την σταδιακή άρση της ρήτρας μη άσκησης ανταγωνισμού από τις ισχύουσες συμβάσεις και την εξάλειψη του συγκεκριμένου τύπου συμβάσεων αποκλειστικής συνεργασίας εν γένει διασφαλίζεται η εφαρμογή των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, και ειδικότερα η συμβατότητα των υπό εξέταση συμβατικών σχέσεων με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010 (βλ. ενότητα III.3 ανωτέρω), και αίρονται συνακόλουθα οι ανησυχίες της Επιτροπής σχετικά με τον περιορισμό του διασηματικού ανταγωνισμού μεταξύ προμηθευτών και τη στεγανοποίηση της αγοράς λιανικής πώλησης υγρών καυσίμων στην ελληνική επικράτεια.

57) Οι υποβληθείσες δεσμεύσεις περιγράφονται με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο, δεν τελούν υπό αίρεση, ενώ και η παρακολούθηση της τήρησής τους από την Ε.Α. είναι εφικτή και διαχειρίσιμη, χωρίς να συνεπάγονται δυσανάλογο διοικητικό κόστος.

58) Η αποδοχή των προτεινόμενων δεσμεύσεων αρμόζει ενόψει όλων των περιστάσεων στη συγκεκριμένη υπόθεση. Ειδικότερα, η εξεταζόμενη συμπεριφορά δεν αφορά σε καρτέλ ή/και σε κάθετη συμφωνία που ενέχει ιδιαίτερα σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την έννοια των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, με συνακόλουθο αποκλεισμό της δυνατότητας αποδοχής δεσμεύσεων κατά την προαναφερόμενη πάγια πρακτική της Ε.Α. και άλλων αρχών ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τουναντίον, η εξεταζόμενη υπόθεση αφορά σε ρήτρες μη ανταγωνισμού, δηλαδή σε αποκλειόμενους περιορισμούς κατά την έννοια του άρθρου 5 του Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010, οι οποίοι αξιολογούνται υπό το πρίσμα των εξ αποτελέσματος κάθετων περιορισμών του ανταγωνισμού. Περαιτέρω, συντρέχουν επαρκείς λόγοι αποτελεσματικότητας ως προς την αποδοχή των προτεινόμενων δεσμεύσεων, με δεδομένο ότι θα αποσαφηνιστεί το πλαίσιο συνεργασίας των εταιρειών εμπορίας με τους πρατηριούχους υγρών καυσίμων, προοπτική που εξυπηρετείται καλύτερα με την ενεργό συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών προς άρση ή τροποποίηση των σχετικών συμβατικών ρητρών και, ακολούθως, προς εξειδίκευση και συνακόλουθη αποτελεσματική παρακολούθηση των αναληφθεισών δεσμεύσεων. Σταθμίζεται, επίσης, ότι η περαιτέρω διερεύνηση της υπόθεσης προς στοιχειοθέτηση τυχόν εξ αποτελέσματος παράβασης ενδέχεται να είναι δυσανάλογη σε σχέση με το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

59) Οι ως άνω περιστάσεις συνηγορούν, εν προκειμένω, υπέρ της αποδοχής των επικαιροποιημένων δεσμεύσεων που υποβλήθηκαν από τις εταιρίες εμπορίας ΕΚΟ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, MAMIDOIL, ΡΕΒΟΙΛ, ΕΛΙΝΟΙΛ, AEGEAN, AVIN, CORAL και CYCLON (βλ. ενότητα IV ανωτέρω).

60) Με τη σχετική αυτή απόφαση, δυνάμει του άρθρου 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011, η Επιτροπή καθιστά τις ως άνω δεσμεύσεις υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις που τις πρότειναν. Η απόφαση αποδοχής δεσμεύσεων, τις οποίες ανέλαβαν οι εν λόγω αυτές για να ανταποκριθούν στις ανησυχίες της Επιτροπής κατά την προκαταρκτική της εκτίμηση, δεν διαλαμβάνει οριστική κρίση της Επιτροπής ως προς τη διαπίστωση ή μη παράβασης στην εξεταζόμενη υπόθεση. Ως αποτέλεσμα της σχετικής απόφασης, δεν συντρέχουν λόγοι περαιτέρω δράσης της Επιτροπής στη συγκεκριμένη υπόθεση.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η **Επιτροπή Ανταγωνισμού** σε Τμήμα αποφάσισε **ομόφωνα** και σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

1. Αποδέχεται, δυνάμει του άρθρου 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011, τις δεσμεύσεις που προτάθηκαν από τις εταιρίες «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ», «ΕΚΟ ΑΒΕΕ», «AVINOIL Α.Β.Ε.Ν.Ε.Π.», «CORAL ΑΕ», «CYCLON ΕΛΛΑΣ ΑΕ», «ΕΛΙΝΟΙΛ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ ΑΕ», «AEGEAN OIL», «ΡΕΒΟΙΛ ΑΕΕΠ» και «MAMIDOIL - JETOIL AE», σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στο ως άνω σκεπτικό.

2. Οι ως άνω δεσμεύσεις καθίστανται υποχρεωτικές για τις εν λόγω επιχειρήσεις (άρθρο 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011).

3. Σε περίπτωση παράλειψης συμμόρφωσης με τις ως άνω αναληφθείσες δεσμεύσεις, οι οποίες έχουν καταστεί υποχρεωτικές, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται να επιβάλει τα πρόστιμα που προβλέπονται στο άρθρο 25 παρ. 1 περιπτ. δ) και στ) και παρ. 2 περιπτ. α) και β) του ν. 3959/2011.

Η απόφαση εκδόθηκε την 16η Φεβρουαρίου 2015.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πίνακας 1: Μερίδια αγοράς εταιρειών εμπορίας στην αγορά των ***βενζινών****
(2009-2011)

	2009	2010	2011
Όμιλος ΕΛΠΕ	[…]	[…]	[…]
- BP (Ελληνικά Καύσιμα ΑΕ)	[…]	[…]	[…]
- ΕΚΟ	[…]	[…]	[…]
Όμιλος ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ	[…]	[…]	[…]
- SHELL (CORAL AE)	[…]	[…]	[…]
- AVIN	[…]	[…]	[…]
AEGEAN	[…]	[…]	[…]
REVOIL	[…]	[…]	[…]
MAMIDOIL	[…]	[…]	[…]
ETEKA	[…]	[…]	[…]
ELIN	[…]	[…]	[…]
SILKOIL	[…]	[…]	[…]
CYCLON	[…]	[…]	[…]
KAOIL	[…]	[…]	[…]
KMOIL	[…]	[…]	[…]
ARGO	[…]	[…]	[…]
MEDOIL	[…]	[…]	[…]
DRACOIL	[…]	[…]	[…]
GALLON	[…]	[…]	[…]
ΧΡΥΣΟΙΛ	[…]	[…]	[…]
ΒΙΤΟΥΜΙΝΑ	[…]	[…]	[…]
EL PETROL	[…]	[…]	[…]
SUNOIL	[…]	[…]	[…]

***:** Αφορά παραδόσεις (πωλήσεις) απλής αμόλυβδης βενζίνης σε όγκο

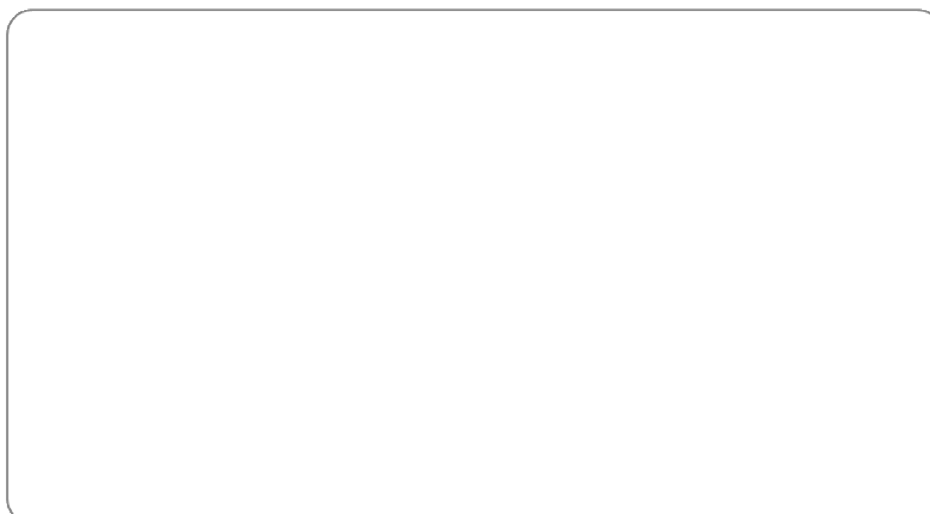
Πηγή: ΥΠΕΚΑ.

Πίνακας 2: Μερίδια αγοράς εταιρειών εμπορίας στην αγορά του πετρελαίου κίνησης (2009-2011)

	2009	2010	2011
Όμιλος ΕΛΠΕ	[...]	[...]	[...]
- BP (Ελληνικά Καύσιμα ΑΕ)	[...]	[...]	[...]
- EKO	[...]	[...]	[...]
Όμιλος ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ	[...]	[...]	[...]
- SHELL (CORAL AE)	[...]	[...]	[...]
- AVIN	[...]	[...]	[...]
MAMIDOIL	[...]	[...]	[...]
ELIN	[...]	[...]	[...]
REVOIL	[...]	[...]	[...]
AEGEAN	[...]	[...]	[...]
CYCLON	[...]	[...]	[...]
ETEKA	[...]	[...]	[...]
SILKOIL	[...]	[...]	[...]
KAOIL	[...]	[...]	[...]
ARGO	[...]	[...]	[...]
KMOIL	[...]	[...]	[...]
MEDOIL	[...]	[...]	[...]
DRACOIL	[...]	[...]	[...]
GALLON	[...]	[...]	[...]
ΧΡΥΣΟΙΛ	[...]	[...]	[...]
ΒΙΤΟΥΜΙΝΑ	[...]	[...]	[...]
EL PETROL	[...]	[...]	[...]
SUNOIL	[...]	[...]	[...]

Πηγή: ΥΠΕΚΑ

Διάγραμμα 1: Μερίδια αγοράς εταιρειών εμπορίας βάσει αριθμού πρατηρίων (2011)

Πηγή: Υπουργείο Περ/ντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), Επεξεργασία στοιχείων ΓΔΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του Ν. 3959/2011.

Ο Πρόεδρος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΤΣΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004